REDACȚIUNEA.
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
In Viena: M. Dukes Nachf. Nox. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik's Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr.
— Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 52)

„GAZETA“ iese în fiăcare di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Têrgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 285.—Anul LXIII. Brașov, Duminecă 24 Decemvrie. 1900.

Din causa sfintelor sërbători ale Nascerei Domnului, diarul nu va apăré până Joi séra.

Crăciunul.

Mic și mare, tineri și bĕtrânĭ, cei cu sufletul senin, neturburat încă de valurile vieței ca și cei încercațĭ de amarurile și desamăgirile ei și oțeliți în luptele pentru esistență, cu toțiĭ ne pregătim sĕ serbăm Crăciunul. Acésta este sĕrbătórea senină creștinéscă a păcii și dragostei între ómenĭ.

Iubirea légă totul în lumea acésta, ea este sórele cald, care nutresce sucurile vieții. Fără de iubire nimic nu póte dăinui, nimic bun și măreț nu se póte face. Omul fără de iubire devine un animal, care are minte, dér păstréză tóte imboldurile rele animalice. Despre un asemenea om se dice, că póte fi isteț, dér n'are inimă, póte fi sciutor de carte și chiar învĕțat, dér n'are adevĕrată cultură, fiind-că îi lipsesce tocmai aceea, ce-l face sĕ aibă fruntea senină de om cu dragoste pentru Dumnedeu și pentru semenii sĕi.

Sĕrbătórea sfântă a Nascerei Domnului nu ne vestesce decât acéstă iubire creștinéscă. De aceea este menită a aduce bucuriă în sînul familiilor și a întări legăturile lor. Unde familiile sunt fericite, trăind după învĕțăturile creștinescĭ, acolo și poporul, care se compune din acest lanț de familii, trebue sĕ fiă fericit.

Aruncând o privire asupra stărilor din sînul poporului nostru românesc din Transilvania, Bănat și Țera ungurésca, nu putem sĕ nu fim cuprinșĭ de îngrijire, vĕdĕnd, cum legăturile de dragoste între frați, de un timp încóce mai ales, încep a se slăbi, ba chiar a se sgudui în multe centre ale nóstre. Și nicĭ de astă-dată nu poporul nostru dela țéră póte fi învinuit pentru acésta, ci tot numai clasa ómenilor cu carte, carĭ — nu scim ce sĕ mai dicem și sĕ credem — dér în mare parte par a fi ajuns la acel hal, încât nu mai pot încăpé unii de alții.

Nu este momentul bine venit de a turbura pacea și liniscea sfintelor sĕrbători vorbind de neajunsurile din sînul nostru. Insĕ de ce am căuta sĕ retăcem ceea ce resimte fie-care din noi în inima sa, când, abătându-șĭ privirea dela cercul familiei sale și îndreptând-o asupra marei familii nóstre naționale, i-se înfățișéză ceea-ce nu-i póte servi nicĭ spre bucuriă, nicĭ spre mângâere, când vede prea multe certe și neînțelegerĭ între frați și prea puține esemple frumóse și înălțătóre de adevĕrată dragoste frățéscă, de ințelegere și unire, esemple, carĭ sĕ fie pentru popor ca stéua care i-a condus pe cei trei crai dela rĕsărit la Vifleim.

Nimenĭ nu ar simți mai mare fericire decât noi, carĭ luptăm și ostenim numai cu gândul și cu dorința de-a contribui la întărirea legăturilor frățescĭ între noi Românii, décă am puté sĕ dicem cu consciința deplină, că nimic nu póte turbura bucuria și liniștea sufletéscă, ce ne-o aduce sĕrbătórea creștinéscă a păcii și a iubirei între ómenĭ.

Vremurile devin tot mai grele pentru noi; de ce sĕ ni-le mai îngreunăm și noi prin nesocotință, prin lipsă de bunăvoire și dragoste între frațĭ, carĭ cu atât mai mult datori și avisați sunt la ajutorul împrumutat cu cât adversarii némului nostru sunt mai numeroșĭ și mai înrĕutățițĭ.

Décă nu ne vom ajuta noi, cine sĕ ne ajute, cine sĕ ia apĕrarea marei cause a poporului nostru, décă nu fiiĭ crescuțĭ la sînul lui?

Credem, că póte fi numai o ușurare pentru noi în aceste dile de sĕrbătóre, décă vom recunósce, cât de mult pĕcătuim noi Românii și din parte-ne, făcĕnd numai sĕ se amâne césul când, după tóte legile dumnedeescĭ, putem sĕ ne așteptăm de a serba un Crăciun românesc vesel. Destul suntem impedecați din tóte părțile în mersul desvoltării nóstre firescĭ, de ce sĕ ne mai îngreunăm și noi înși-ne lupta pentru dreptate și libertate?

Cu căldura inimei, care trebue sĕ bată pentru binele națiunii nóstre, pentru causa ei sfântă, ne adresăm cătră frații noștri de ori și unde, carĭ șĭ-au uitat, fiă din orĭ-ce causă și fiă și numai pentru moment de îndatoririle lor față cu marea familiă a poporului român și le dicem: Destul, ajungă-vĕ!

Numai una sĕ fiă stéua vóstră, căreia sĕ-i urmați: binele națiunei pentru care trebue sĕ jertfiți tóte poftele și interesele vóstre vremelnice!

Numai acestei călăuze sĕ-i urmăm cu toții, căcĭ este stéua mântuirei, a dragostei și a unirei frățescĭ.

Convenția României cu Grecia.

Dilele din urmă s'a votat în parlamentul român *convențiunea comercială dintre România și Grecia*. Discuțiunea asupra tratatului de comerciu s'a făcut atât în Cameră, cât și în Senat, cu care ocasiune ministrul român de esterne d-l *Marghiloman*, a dat lămurirĭ oratorilor din oposiție, carĭ au combătut tratatul. Dênsul a arătat, că România a obținut dela Grecia clausa națiunei celei mai favorisate, care este de un mare interes pentru starea economică a țĕrii. Grecia s'a mărginit la minimul posibil în pretensiunile sale, și anume la recunóscerea unui drept de persónă morală al comunităților grecescĭ din România.

După o telegramă cu data de ierĭ din Atena, ministrul afacerilor străine grecesc, a depus pe biroul camerei proiectul tractatului de comerciu cu România și a cerut camerei sĕ-l voteze de urgență, ca o dovadă a relațiunilor cu deosebire amicale, ce esistă între Grecia și România.

Revista politică.

Nicĭ sĕptĕmâna acésta n'a adus ceva nou în situația politică dinăuntru. S'a întêmplat însĕ totușĭ, ca „patrioții“, carĭ conduc destinele acestei țĕrĭ, sĕ-șĭ dea pe față chiar cu prilejul felicitărilor de anul nou gregorian nemulțumirile și patimile personale, ce-i rod la inimă. Am fost dis în revista numĕrului trecut de Duminecă, că sĕrbătorile Crăciunului gregorian au adus o pausă în *luptele dintre partidele ungurescĭ*, dér că ele vor fi reluate îndată după anul nou. Așa s'a și întêmplat. Unul din cei mai credincioșĭ aderențĭ și luptătorĭ ai clicei Tisza-Banffy, ovreul Max Falk salutând printr'o vorbire, în numele partidei guvernului, pe ministru-președinte Coloman Szell, a scăpat cu séu fără intențiune vorba, că *„vechia gardă* (a tiszaiștilor-banffyștilor) *nicĭ n'a murit, nicĭ nu s'a predat“* și că nicĭ în partidă nu s'a schimbat nimic, decât numĕrul membrilor. Vorbirea acésta a produs mare amărăciune și nemulțumire în sînul guvernamentalilor, carĭ nu jócă după cum cântă Tisza și Banffy. Mai măhniți sunt toții membrii a „partidei naționale“, care de-odată cu venirea la putere a. lui Szell, s'a contopit cu partida liberală guvernamentală. Aceștia se simt vĕtemați în ambițiunea lor, fiind-că Falk a dis cu alte cuvinte, că intrarea lor în partid n'a schimbat vechiul sistem, ci a contribuit numai la sporirea numerică a vechei partide liberale.

S'au încăerat guvernamentalii ei între ei, dér se vor împăca tot ei, căcĭ așa le cere interesul personal și de dominațiune și interesele de clică, carĭ au jucat pururea cel mai mare rol în sînul partidei dela putere.

*

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Crăciunul.

După *Fedor Dostoiewsky*.

Cine nu a vĕdut în diua de Crăciun copii cerșitorĭ îmbrăcațĭ în vestminte de vară? Cine nu șĭ-a aruncat privirea la vre-unul când i-a stat în cale?

Toțĭ Vĕ grăbițĭ sĕ ajungețĭ cât mai îngrabă în odăile calde. Treceți pe lângă sĕrmanii cerșitorĭ, carĭ sunt îmbrăcațĭ numai în vestminte subțirĭ cârpite, ici colea rupte, încălțațĭ ca vai de ei. Vĕ cade rĕu, că vĕ stau în cale, că nu puteți ajunge mai îngrabă acasă. Sĕrmanii, cum sĕ uită de blând în ochii trecĕtorilor, carĭ toțĭ trec încóce șĭ'ncolo, și aprópe nimenea nu se gândesce, că mai sunt și ființe, carĭ au lipsă de ajutor.

....E des de diminéță. Un copil cam de 6 anĭ, care locuesce cu mama sa într'o pivniță, sĕ trezesce pe o grămadă de pămĕnt umed. El e îmbrăcat cu nisce haine subțirĭ; sĕ uită împrejur, apoi îșĭ petrece singur uitându-se la aburii, ce-i es din gură. Timpul trece.... și Dómne, cât îi e de fóme! Într'un colț al odăiței se află un vas cu apă, dér nu-i e sete, ar dori cât de puțină pâne. Oh! de ar găsi baremĭ o cójă de ros. Nu-i! Ce sĕ-i facĭ?....

În cealaltă parte a odăii se află mama lui, care zace numai pe nisce scândurĭ de brad și are sub cap numai câte-va sdrențe adunate. Cum de a ajuns sĕrmana în acéstă miserie? Se póte, că a venit din alt loc și din nenorocire s'a bolnăvit și acum sufere de morb, de fóme și de frig. Din când în când aruncă ochii sĕi spre copil, i-se face și mai greu vĕdĕnd, că și el, scumpul sĕu odor, trebue sĕ sufere cu ea împreună, dér n'are ce face! Începe a slăbi tot mai tare, în fine îi încétă și graiul vorbirei.

Diua trecuse cu chiu cu vai, se înserase și nu-i nicĭ un muc de lumînare și sĕrmanului copil îi e așa de frică. Pășesce din când în când la patul mamei sale, sĕ uită lung, ca și când ar vrea sĕ spună ce-i trebue. Stă uimit și nu dice nimic... Într'un târdiu pune mâna pe fruntea mamei și-i pipăe fața mirându-se că e așa de rece și că nu se mișcă de loc. „Mamă cât e de frig“, dice el ținêndu-șĭ mâna pe fruntea mórtei... Ese afară, ceriul este senin și împodobit cu mii de stele. Sĕ strecură și el prin mulțimea, care umblă pe stradă.

Dómne ce oraș! așa ceva nu mai vĕduse el nicĭ odată. Pe stradă se vedea ca diua, trăsurile și ómenii umblau în tóte părțile, sgomotul zurgalaelor te asurdea. Ce întunecóse erau nopțile unde au locuit până acum, acolo nu ardea o singură lumină, după-ce înserá nu mai eșa nimen, afară și nu se audea alt-ceva, decât lătratul cânilor. Da... acolo a fost mai bine, nu era așa frig, și mai aveau și ce mânca. Dér aici... Cât de bucuros ar mânca ceva, Dómne, sĕ fiă baremĭ cât de puțină pâne!

Străbate prin mulțime din o stradă în alta, suflând în degetele sale, ca sĕ le mai încăldéscă. Odată se opresce înaintea unui gém mare. Privesce înăuntru, câtă lumină e acolo, dér încă ceva... e un pom de Crăciun, cât e de frumos împodobit cu hârtiă de aur, cu o mulțime de păpușĭ, călușei. Se uită și se bucură și el. Prin odăiță se jucau nisce copilașĭ cu nisce fetițe îmbrăcate frumos, fugeau în drépta și în stânga. Cum erau de voioșĭ!

Afară sĕrmanul începù sĕ plângă, îl dureau degetele și picióręle. Începù sĕ fugă.... Se opresce éră și se uită prin alt gém. Acolo sunt mulțĭ, toțĭ mâncă și lui cât îi e de fóme, cât de bucuros ar mânca ceva...

El, care n'a cerut, pășesce încet și intră înlăuntru. Cum îl ocăresc toțĭ și-l alungă afară! O damă însĕ se'ndură și îi dă un bănuț, tot-odată îi deschide ușa. Ese afară în grabă mare, scapă bănuțul jos și nu-l póte lua, căcĭ degetele nu i-se îndoesc și-l dor amar. Îl lasă acolo și merge supĕrat mai departe; zăpada scârțiă sub picióręle sale, sgomotul orășenesc încă nu s'a liniștit.

Merge mai departe, se uită în alt loc, vede nisce păpușĭ mișcându-se și el crede... crede că sunt vii; când se convinge, că nu sunt, surîde. De-odată un băiat mai mare îl trage la o parte, ca sĕ vadă și el, băețelul se impedecă, cade și strigă. Ómenii țipau, el credea, că voesc sĕ-i facă vre-un rĕu, se pornesce și fuge... nicĭ el nu scie unde.

Dă în drépta, dă în stânga dintr'o stradă în alta; vede într'un loc pórta des-

In *Austria* s'au reînceput *alegerile pentru parlament*, carĭ au fost întrerupte din causa Crăciunului gregorian. Alaltăerĭ a ales curia generală în ḑece provincii ale imperiului, ér în Craina, Dalmaţia 'şi Carintia oraşele dau cu totul 54 mandate de deputaţĭ. După scirĭ din Viena partida social-democrată a suferit grea înfrângere. Ea a pierdut mandate în oraşele cele mai marĭ.

Din incidentul alegerilor *partida marilor proprietarĭ conservativĭ* din Boemia a dat un manifest. Manifestul condamnă obstrucţiunea Cehilor şi accentuéză, că partida ţine strîns la principiile din programul sĕu, va apĕra unitatea nedespărţită a regatului boem şi va pretinde şi în viitor deplina egală îndreptăţire a celor două naţiunì, carĭ locuesc Boemia.

*

In tótă lumea, dér mai ales în Anglia face mare impresiă curagiul şi bărbăţia, cu care *Burii merg din succese în succese* în lupta lor eroică. Năvala, ce au dat'o asupra coloniei Caplandului i-a pus în spaimă pe Englesì, mai ales, că Burii înaintéză neîmpiedecaţĭ în partea apusénă şi rĕsăriténă a coloniei. Se telegraféză din Capetown, că comandanţii burĭ Hertzog, Wesseles, Pretorius şi Nieuwenhout îşi continuă marşul lor spre Frasserburg şi au ajuns deja la Spionberg. Intr'aceea se vestesce, că locuitorii olandesĭ din Capland sprijinesc în tot chipul pe Burii năvălitorĭ. Numĕrul Olandesilor, carĭ au prins armele, atinge cifra de 10,000, aşa-dér starea în Capland este aprópe aceeaşĭ ca la începutul rĕsboiului.

*

In *China* s'au mai potolit încât-va lucrurile, de când împĕratul chines s'a declarat gata a primi neschimbate tóte condiţiunile de pace puse de marile puterĭ. Cu tóte acestea situaţiunea nu pare cu desĕvîrşire liniştitóre. Sunt temerĭ, că aḑĭ mâne se va ivi érăşĭ vr'o surprindere neaşteptată, care sĕ strice tot ce s'a făcut până acum în favórea restabilirei raporturilor pacînice. Aşa de pildă vine din Peking scirea, că Rusia a făcut o înţelegere cu China, după care acésta sĕ dea Rusiei protectoratul peste provincia Fengtien din Mandsuria şi s'o ocupe milităresce. Imprejurarea acésta dă de gândit Germaniei şi Angliei, cărora nu le convine, ca Rusia sĕ facă cucerirĭ de felul acesta în China.

România şi Bulgaria.

In şedinţa Camerei române dela 20 Decemvrie st. v., după-ce s'a dat cetire proiectului pentru acordarea unei pensiunĭ de 400 lei lunar vĕduvei lui Stefan Mihăileanu, care a căḑut jertfă asasinilor bulgarĭ, deputatul N. *Răşcanu* a luat cuvêntul, ḑicênd, că ar voi sĕ scie, déca acésta pensinue e începutul séu sfêrşitul unei tragedii.

Vorbesce de barbara propagandă bulgară, care a avut de resultat rĕpunerea vieţei lui Mihăileanu. Din acéstă causă, un rĕsboiŭ era sĕ isbucnéscă cu Bulgaria. In acele împrejurărĭ ministrul de esterne a avut o atitudine energică.

Astăḑĭ însĕ, când în cestiunea complotului bulgar justiţia română şĭ-a dat verdictul; când s'a dovedit, că se plănuia un atentat în contra vieţei Suveranului; când s'a vĕḑut, că viaţa bărbaţilor politici e ameninţată, prea multa nóstră prudenţă póte fi socotită de slăbiciune în Bulgaria.

Cere lămurirĭ d-lui ministru al afacerilor strĕine asupra chipului cum se va resolva acéstă cestiune, care a agitat tóte inimile şi a aţîţat tóte spiritele Românilor.

Rógă apoi pe d-l Al. Marghiloman sĕ-i dea un rĕspuns categoric în acéstă privinţă, pentru a sci şi parlamentul, déca prudenţa întrebuinţată de guvern este o diplomaţiă, care ne va revindeca cinstea în ochii Europei... séu este o prudenţă nefolositóre, séu după-cum ar ḑice judecata strĕină, nu facem acésta decât din causă, că ne vedem slăbiciunea.

La discursul deputatului Răşcanu a rĕspuns *Alex. Maghiloman*, ministrul afacerilor strĕine.

D-l Al. ***Maghiloman***, spune că nu se aştepta ca la votarea legei acesteia sĕ se pue în discuţie o ast-fel de cestiune iritantă. Legea de faţă nu trebue sĕ fiă, decât un act pios în memoria marelui patriot român Mihaileanu.

Vĕ pot sigura, că nu suntem în préjma nicĭ unei tragedii, după cum spunea d-l Răşcanu. Doresc, ca toţĭ sĕ urmeze a avé aceeaşĭ încredere nestrămutată, ce ne face mândri, în modul demn cum guvernul românesc a sciut sĕ-şĭ facă datoria.

Cu atât mai mult o dorim acésta în acest moment când sunt îndrumate spre Sofia actele marelui proces a cărui judecată se va executa, de sigur, de cei carĭ au datoria s'o facă. Rógă Camerile şi pressa sĕ aibă aceeaşĭ atitudine demnă ca şi până acum, asigurând, că va fi gata sĕ dea explicaţiile, prin carĭ va dovedii, că guvernul şĭ-a făcut datoria pe deplin, atuncĭ când cestiunea se va aduce într'un alt mod, cu solemnitatea şi discreţiunea cuvenită. (Aplause prelungite).

C. ***Arion*** *ministrul instrucţiunei publice* ḑice, că caracterul legei, ce se votéză astăḑĭ nu e politic, ci o recompensă naţională unui escelent profesor şi unui bun Român.

D-l ***Aurel Iliescu***: Cuvintele d-lui ministru sunt destul de semnificative. Ar fi de dorit, ca d-l Marghiloman sĕ iese din reserva pe care a avut'o şi sĕ dea lămuriri Camerei, căcĭ ţéra este nerăbdătóre sĕ scie, déca guvernul şĭ-a făcut datoria.

Take Ionescu ḑice, că este de aceeaşĭ părere ca şi d-l ministru de externe, că, cu cât asupra acestei cestiunĭ se va vorbi mai puţin, cu atât cestiunea va fi mai mare. (Aplause prelungite). Intr'o asemenea cestiune nu trebue sĕ facem decât un omagiu marelui şi primului Român, care a căḑut scăldat în sânge, pe pămêntul românesc, pentru cestiunea balcanică. (Aplause).

In urmă s'a pus la vot legea pentru acordarea pensiunei d-nei Paulina Mihăileanu şi s'a primit cu unanimitate.

Banca Naţională a României.

Pe ḑiua de 28 Ianuarie st. v. 1901 este convocată o adunare estra-ordinară generală a acţionarilor Băncei Naţionale a României.

Vor avé dreptul a lua parte la acéstă adunare toţĭ detentorii de acţiunĭ la purtător séu nominative, carĭ vor fi depus séu înscris acţiunile lor până la 8 Ianuarie 1901 inclusiv la administraţiunea centrală a Băncii séu la sucursalele şi agenţiele ei.

La *ordinea ḑilei* va fi aprobarea convenţiunei încheiate între guvern şi Banca Naţională, purtând data de 16 Decemvrie 1900. Etă-o:

Convenţiunea între guvern şi Banca Naţională.

„Intre ministerul de finanţe, representat prin d-l P. P. Carp, prim-ministru şi ministru de finanţe, autorisat prin decisiunea consiliului de miniştri din 14 Decemvrie, 1900 şi Banca Naţională a României, representată prin d-nii M. C. Sutzu, guvernator şi Anton Carp, secretar-general, autorisaţĭ de consiliul general al acestei instituţiunĭ, în şedinţa din 14 Decemvrie 1900, lucrând în numele şi pentru contul societăţii acţionarilor, s'a încheiat următórea convenţiune:

1) Statul Român se retrage, pe ḑiua de 1 Ianuarie 1901, din acţiunea formată, pe basa legii din 11 Aprilie 1880 şi a statutelor din 22 Maiŭ 1880, între dênsul ca subscriptor al unei treimĭ din capitalul Băncii Naţionale a României şi subscriptorii celorlalte două.

2) Tot activul şi pasivul Băncii, precum şi tóte drepturile, ce guvernul român avé ca asociat, trec la societatea acţionarilor, care va continua operaţiunile sale sub aceeaşĭ denumire şi în aceleaşĭ condiţiunĭ, ca până astăḑĭ.

3) In schimbul părţii sale în capitalul şi reservele Băncii, Statul va primi o sumă totală de 14.800.000 lei, plătibilă de Bancă în contul acţionarilor în modul următor:

10.000.000 lei îndată după sancţionarea acestei convenţiunĭ şi a modificărilor la lege;

4.800.000 lei 1 Aprilie 1901;

4) Afară de acésta, Banca va mai bonifica ministerului de finanţe în cont curent, dela 1 Ianuarie 1901, până la achitarea fiă-cărei sume, o dobândă calculată a 6 la sută pe an;

5) Partea de capital cedată de guvern se va divide în acţiunĭ de 500 lei, carĭ vor fi emise conform art. 8 din statute.

6) Acţiunile vor fi emise pe acelaşĭ curs, cu care au fost cumpĕrate, adecă pe cursul de 1850 lei, fiă-care acţiune plus cheltuelile de emisiune.

7) Statul acordă Băncii o prelungire de privilegiu până la 31 Decemvrie 1920.

8) Dela 1 Ianuarie 1913 partea de beneficii cuvenită Statului, conform art. 8 din legea constitutiva a Băncii, va fi sporită dela 20 la 30 la sută.

9) Tratele şi remisele asupra pieţelor Francese şi Belgiane vor figura şi ele între cele considerate ca stoc metalic în proporţiunea prevĕḑută de art. 12 al 3-lea din lege şi art. 35 al. 2-lea din statute.

10) Transmiterea părţii Statului în Bancă către societatea Acţionarilor este scutită de orĭ-ce formalitate şi taxă. Tóte cheltuelile fabricarea acţiunilor, depuse, de emisiune, timbru, publicaţiunĭ şi altele vor privi pe noii acţionarĭ.

Plângere contra episcopului Mailath.

Fóia săséscă „Kirchliche Blätter" publică o representaţiune a consistorului bisericei evang. săsescĭ din Ardél către ministru de culte Dr. Wlassics, în care se plânge de proselitismul, ce se face din partea romano-catolicilor sub egida episcopului rom.-catolic Mailath, care, precum scim, pórtă titlul de episcop al Ardélului.

Étă casul, care a dat prilegiŭ la acéstă plângere: Studentul Frideric Kasper născut în Caţa, comit. Têrnavei-marĭ în 6 Iunie 1883, a fost primit astă tómnă ca şcolar ordinar în clasa a 7-a a gimnasiului rom.-cat. din Alba-Iulia, ce se află sub conducerea statusului. Primirea s'a făcut fără ca numitul sĕ fi presentat vre-un atestat de frecuentare dela vre-o altă şcólă. Şcolarul Kasper a părăsit, contra voinţii tatălui sĕu gimnasiul săsesc din Sighişóra. Direcţiunei dela Alba-Iulia însĕ puţin i-a păsat de voinţa tatălui sĕu şi nicĭ n'a făcut arătare conform legei la timp confesiunei de care se ţinea scolarul Kasper. Mai târḑiu, când catechetul evangelic a provocat pe şcolar prin directorul gimnasial sĕ urmeze órele de religiune, a primit rĕspunsul: „Kasper nu va merge la catechisaţiă, căcĭ e cleric, voesce sĕ se facă catolic şi locuesce în seminarul cel mic". In adevĕr Kasper umbla îmbrăcat ca cleric.

Representaţiunea săséscă accentuéză, că şcolarul n'a împlinit încă 18 anĭ, şi că a fost primit în seminariul rom.-cat., fiind luat dela ora de religiune a bisericei, de care se ţine în mod legal, ceea-ce lovesce atât în art. de lege XXX dela 1833, cât şi în art. de lege LIII dela 1868 § 2 şi „*vina nu devine mai mică prin aceea, că a fost comisă pe lângă participarea de fapt a episcopului diecesei rom. cat. din Ardél, contele Majlath*", cum însuşĭ Kasper o recu-

---

chisă, fuge înlăuntru şi se ascunde după o grămadă de lemne.

Se înghemuesce, ascultă, se uită împrejur, i-e témă sĕ nu-l găséscă. Preste puţin i-se face tot mai bine, tot mai uşor... Mânuţele şi picioruşele nu-l mai dor, nu mai simte fóme şi i-e frig. Puţin se înfióră.... cacĭ a adormit. „Cât e de dulce somnul aicĭ! Şed puţin apoi mĕ voiŭ duce érăşĭ la păpuşĭ" îşĭ ḑicea el.

În vis i-se arată frumósele păpuşĭ, copilul zîmbesce.... I-se pare, că aude pe mamă-sa cântând la căpătêiul capului voind sĕ-l adórmă. „Mamă dragă, ce bine e aicĭ! Nu e frig, Cât e de dulce somnul!"

„Vino băete la pomul de Crăciun", grăesce un glas tainic. El crede, că mamă-sa îl strigă, dér s'a înşelat. Cine-va îl strînge în braţe, zăresce lumină... E pom de Crăciun. Şi e mai frumos cu mult ca acela, pe care l'a vĕḑut el. Sunt şi păpuşĭ? Nu..., sunt nisce copile şi copilaşĭ drăguţĭ, îmbrăcaţĭ în haine frumóse şi strălucitóre. Îl strîng în braţe, îl sărută toţĭ, sbóră cu el, ba sbóră chiar şi el singur, sbóră şi zăresce pe mamă-sa zîmbind: „Mamă, mamă, cât e de bine aicĭ!".... „Cine sunteţĭ voĭ. băeţilor şi fetiţelor?" întrebă el cu plăcere

„Suntem pomul de Crăciun al lui Isus", rĕspunseră cu toţiĭ, şi pomul acesta e pentru acei ce nu l'au putut avea pe pămênt". Copilul aude cum îi povestesc toţĭ, că unii au murit de fóme, alţii de frig, de bătăi şi alţii, că nu i-a îngrijit nimenĭ. Acum însĕ sunt toţĭ fericiţĭ, sunt îngerii lui Christos.

Mamele şed de-oparte şi sĕ bucură că'şĭ recunosc copii, îi strîng în braţe, îi sărută cu drag, le şterg lacrĕmile şi le spun sĕ nu plângă, că aicĭ e bine şi sunt atât de fericiţĭ... şi se desfătéză sburând

. . . .

În diminéţa următóre servitorii au aflat după lemne trupul băiatului îngheţat.

Braşov, 1900. *Ioan dela Cruce.*

Colinde.

Voi braḑĭ, ce vĕ legănaţĭ?
Liulîu, liulîu, liulîu
Da cum nu ne-om legăna,
Că pe noi maica ne-a da
Liulîu, liulîu, liulîu[1])

La trei meşterĭ din trei ţĕrĭ
Sĕ-ne tae pătrărele,
Sĕ-ne facă jilţurele
Sĕ şédă domnii pe iele,
Sĕ-ne tae trei fărtae
Sĕ-ne facă temnicióră,
Temnicióră robilor
Bucuria domnilor,
Supĕrarea maicilor

* * *

Colo 'n josu mai în jos
Lilióra şi-a nost domn[2])
Este 'n rîtul cel frumos,
Este o dalbă mănăstire
Cu păreţii de tămâe,
Cu uşciorĭ de sântă céră
La ferescĭ, cu pene verḑĭ
Şi la pragurĭ, tot cu marmurĭ.
Da ḑ'o 'n dênsa cine-şĭ cântă,
Nouĕ popĭ, nouĕ diecĭ
Şi pe atâţia pătriecĭ[3])
Pătriacul cel mai mare
Iese afară 'n preumblare.
Da de lucru ce-şĭ afla:

Clopot galbăn clătina,
Mândră óste 'şĭ aduna
Şi înaintea oştii
Vin doi meşterĭ meşterind,
Cruce lui Christos făcênd,
Şi înapoia oştii:
Vin doi faurĭ făurind,
Cuie de oţel făcênd
Sĕ-le bată 'n fiiul sânt —
Şi de mila lui Christos
O picat stelele jos,
De milă şi de bănat
Sórele s'a întunecat,
Luna 'n sânge s'a schimbat
Apele s'au tulburat
Pétră pe pétră n'a stat

* * *

In trei cornurĭ de masă
Dómne aler,
In trei cornurĭ de masă
Dómne aler
Sunt trei florĭ alese
Sunt trei florĭ alese
Dómne aler[4])

[1]) Se repetă tot la al doilea vers.

[2]) Se repetă după fie-care vers.

[3]) patriarchĭ.

[4]) Şi aşa se repetă refrenul *Dómne aler* tot cu al doilea vers.

nósce într'o declarațiă făcută în „Magyar Allam“, istorisind:

„Nobilul episcop mĕ privi cu ochii sĕi plinĭ de bunătate și-mĭ dĕdŭ apoi fericitórea resoluțiune: Fiul meu, eștĭ primit între candidații mei preoțescĭ“.

Representațiunea nu cere sprijinul ministrului pentru a readuce pe acel tînĕr, care șĭ-a călcat votul dat la confirmare și în neascultare față cu părinții sĕi și contra legii a întrat ca membru al bisericii rom. cat. în clausura seminarului preoțesc. Ar însemna numai a mări numai gradul de fariseism și fățărniciă, în care numitul de lung timp prestézǎ așa de mult. Biserica evang. va sci sĕ se apere în viitor pe basa dreptului ei, ține însĕ a comunica ministrului casul special amintit, care a produs mare mâhnire și sensațiă în public și-șĭ ridică vocea admoniătóre în ce privesce urmările, ce le póte avé repețirea lui. Așteptă dela ministru, că nu va trece cu vederea purtarea directorului gimnasial din Alba-Iulia Aved, căcĭ nu merge, ca funcționarĭ publicĭ, carĭ stau sub conducerea statului sĕ se facă prea ușor uneltele unei propagande, ce tinde a turbura pacea între confesiunĭ. Representațiunea e datată dela 17 Noemvrie 1900.

Am înregistrat aicĭ cuprinsul ei, căcĭ este un semn al timpului.

SCIRILE DILEI.

— 23 Decemvrie v.

Cetitorilor noștri** din apropiere și din depărtare, amicilor causei sfinte a poporului român, tuturor Românilor de bine, le adresăm salutările nóstre, dorindu-le — după vechiul obiceiŭ creștinesc și românesc — din inimă **serbătorĭ fericite!

O aniversare. Un amic al fóiei nóstre ne atrage atențiunea asupra faptului, că venerabilul și distinsul nostru bărbat, care peste o jumĕtate de veac a luptat și a stăruit neobosit pentru binele și prosperitatea națiunei și a bisericei sale, domnul ***Vincențiu Babeș*** împlinesce la 1 Ianuarie v. 1901 optdecĭ de anĭ. Provedința i-a reservat s'ajungă etatea acéstă frumósă, fiind în vigóre corporală și spirituală și desvoltând încă și adĭ o activitate neobosită. Urăm mult meritatului nostru veteran luptător național sĕrbătorĭ vesele și viață lungă!

Contribuirĭ pentru bibliotecĭ poporale. Din *Timișóra* ni-se scrie: Ca rescumpĕrare a felicitărilor de Anul nou au contribuit următorii membri ai „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“ din *despărțĕmĕntul Timișorii* pe séma fondului pentru *bibliotecĭ poporale* și școlare ale despărțĕmĕntului și adecă: Dr. Lazar Simon, Ciacova 5 cor., Victor Russu, Utvin 4 cor., George Breban, Ghilad 10 cor., Ioan Pinciu, Ciacova 4 cor., Dr. Valerie Mezin, Timișóra 3 cor., Vasilie Vaianțiu, Mehala 3 cor. Dr. Petru Țegle, Timișóra 5 cor., Dr. George Adam, Timișóra 2 cor., Ioan Ionescu, Jebel 3 cor., Nicolae Groza, Sânmihaiul român 2 cor., Emanuil Ungurian, Timișóra 10 cor. P. Rotariu Timișóra 5 cor., P. Ionașiu, Timișóra 2 cor., Romul Cărăbaș, Timișóra 1 cor. 20 fil., Ioan Baltă, Beregseu 1 cor., Dimitrie Buibaș, Bucoveț 1 cor., Dr. Aurel Cosma, Timișóra 5 cor., Corneliu Prostean, Timișóra 1 cor. 30 fil., Alesandru Buibaș, Timișóra 1 cor. 40 fil., Nicolau Miclnța Țerenteaz 2 cor. — *Presidiul despărțĕmĕntului.*

Rescumpĕrarea felicitărilor. La cassa „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“, au mai contribit pentru fondul *Casei-Naționale* în scopul rescumpĕrării felicitărilor de anul nou: Constantin Stezar, căpitan în p., Sibiiu, cor. 2; Dr. Ioan Rațiu, advocat, Sibiiu, cor. 5; Florian Rusan, adm. protop., Alba-Iulia, cor. 3; Dr. Ioan Mihu, adv., dir. esecutiv, Orăștie, cor. 10; Dr. G. Suciu, advocat, Hațeg, cor. 10; Virgil Șotropa profesor, Năsĕud, cor. 2; Patriciu Barbu, advocat, Reghinul-săs. cor., 10; Ioan Droc, protopop, Mercurea, cor. 5; Dr. Vasile Bologa. dir. școlei civ., Sibiiu, cor. 2. In total până acum cor. 150. *Sibiiu*, în 3 Ian. 1901. Dr. C. *Diaconovich.*

O faptă nobilă. Din Clușiu ni-se scrie următórele: Un poporan de aicĭ, anume George *Lucuța*, deși sĕrac, dér în iubirea lui față de biserică a dat curs liber spiritului sĕu de jertfire și cu o sumă considerabilă de banĭ strînșĭ cu lucrul mânilor a lăsat sĕ se compacteze s. Evangeliă cu litere latine, care e unul din cele mai prețióse obiecte în biserica gr. cat. din Clușiu și care ar fi o adevĕrată podóbă, în cea mai pompósă biserică, fiind compactarea ei făcută în catifea și aur. Fapta lui frumósă se laudă de sine și Dumnedeu sĕ-i rĕsplătéscă.

Viscol. De Marțĭ a început în România un viscol cu zăpadă și până erĭ diminéță a cădut atâta zăpadă, încât a fost imposibilă în Bucurescĭ circulația trăsurilor și numai cu săniile s'a putut umbla. Circulația tramvaielor a fost întreruptă cu desăvirșire. Circulația pe liniile ferate nu a fost întreruptă. Numai trenul de Constanța a sosit cu o întârdiere de aprópe trei óre, din causa viscolului. Din Moldova de sus se scrie, că viscolul e de nedescris. Scrisorĭ primite din Botoșanĭ și mai cu semă din Dorohoiŭ vestesc, că viscolul e de o putere covĕrșitóre și comunicația între comune e cu neputință. Mai multe linii telefonice au fost rupte.

O aventură cu lupii. Dilele trecute s'a petrecut aprópe de Clușiŭ o aventură periculósă cu lupii. Un proprietar de móră mergea în căruța sa cu doi cai spre Papfalău și fiind-că timpul era cam înaintat, înoptă pe drum. Era o nópte întunecósă. Caii dela trăsură speriindu-se póte de vre-o tufă séu de vre-o grămadă de pietrii, au luat'o la fugă. Căruța s'a rĕsturnat, ér proprietarul a fost trântit la pămĕnt. El nu avù timp sĕ se reculégă, când vede în întunerec doi ochĭ schinteietorĭ de lup, apropiindu-se de el. Pușca îi rĕmase în car și nu avea la sine cu ce sĕ se apere, decât un pachet de chibrite (aprinjóre). Fiarĕle se apropiau întruna de el, și ce era de făcut? A luat'o la fugă, aprindĕnd întruna câte un chibrit, cu care speria lupii. Cam după un pătrar de óră, audĕnd tropot de cai, s'a oprit și la zarea chibritelor a vĕdut spre bucuria lui, că a ajuns la marginea unei pădurĭ, unde s'au fost oprit și caii obosițĭ cu căruța rĕsturnată. S'a urcat în căruță și astfel i-a succes a scăpa de fiarĕle flămĕnde.

Rugare. Rugăm pe toțĭ bine-voitorii dăruitorĭ pentru „*Masa studenților*“ dela gimnasiul rom. gr.-or. din Brad a trimite contribuirile de orĭ-ce natură spre acest scop numai la adresa direcțiunei gimnasiale și nu la particularĭ; asemenea pentru orĭ-ce informațiunĭ în acéstă privință a sĕ adresa direcțiunei. Din conferința profesorală dela 11 Decembre v. 1900. Georgiu *Părău* dir. gimn. Dr. I. *Radu* secretar.

Avis. *Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“* a scădut prețul „almanachului“ edat cu ocasiunea jubileului ei festiv de 25 de anĭ dela 2 coróne la 60 banĭ. Numĕrul esemplarelor de vĕndare e fórte mic. De aceea doritorii de a avea acel almanach sĕ bine voéscă a grăbi cât mai curĕnd cu cererea lui, avĕnd a trimite pe lângă prețul scădut al almanachului încă 10 banĭ porto. Adresa: Societatea de lectură „Andreiu Șaguna“, Seminariul andreian Sibiiu *(Nagy-Szeben)*. Pentru Comitet: Seb. *Stanca* preș. com. Ilarie *Gonția* not. și archivar.

Dewett și Buller. Sĕ fiă adevĕrat óre, scrie „Temps“, cum spun unele corespondențe particulare, că în anul trecut generalul Buller ar fi fost făcut prisonier de către generalul bur Dewett și apoi pus în libertate? Noi ne-am abținut mereu a reproduce aceste svonurĭ. Diarul „*O Portuguez*“ din Lorenzo-Marques, care fusese suspendat de guvernatorul din Mozambic din causa, că era prea favorabil Burilor, dice în numĕrul sĕu dela 21 Noemvrie, ce ne-a sosit: „In privința generalului Dewett, „*generalul-fantomă*“, cum îl numesc Englesii, nu putem sĕ nu facem cunoscut publicului, că ni-s'a oferit, pentru publicare, originalul unui act încheiat între *Dewett* și generalul *Buller*, care declară, pe onóre, că nu va mai lua armele în contra Transvaalului. Astfel se adeveresce svonul, care circula într'un timp, că Buller fusese prisonierul Burilor. Burii i-au acordat libertatea după ce el a semnat actul în cestiune și pentru ca faptul sĕ nu pótă fi desmințit, generalul Dewett păstrézǎ în posesiunea sa tóte insigniile, ce le purta generalul Buller. Nu reproducem acest document, a cărui publicațiune ar puté pricinui marĭ neplăcerĭ guvernului.“

Tristeța Reginei. Regina Angliei e fórte tristă. Ultima dintr'o generațiă întrégă de dame de onóre, Lady Churchill, cu care bĕtrâna suverană era fórte legată prin pretinie și amintirĭ, a murit subit. Regina se simte tot mai singuratecă de când tot vede dispărĕnd dintre cei vii amicii și contimporanii ei.

Țarul în Petersbusg. Din *Moscva* se telegrafézǎ, că dilele acestea Țarul Nicolae va sosi la Petersburg și în călĕtoria sa nu se va opri decât în Moscva. Țarul s'a hotărît sĕ se reîntórcă așa de grabnic în capitală, fiind-că acum el e pe deplin sănĕtos.

O crimă fiorósă. In strada Viilor Nr. 70, din Bucurescĭ, s'a comis Mercurĭ nóptea o crimă gróznică. Asasinul se numesce Dobroviciĭ Matei. Victimele lui sunt femeia și copiiĭ sĕi. Imprejurările în carĭ s'a comis crima, sunt următórele: Dobrovicĭ întorcĕndu-se nóptea acasă, s'a luat la cértă cu soția sa, căreia îi imputa adulterul. Nevastă-sa vĕdĕndu-l în ce stare se află, nu-i rĕspundea nimic. Faptul acesta intrigà pe bețiv, care luà tăcerea ei drept confirmarea acusărilor sale. Infuriindu-se apoi, se repedì la nevasta-sa căreia îi aplicà câte-va palme. Acésta începù sĕ țipe. Furia bețivului crescù atuncĭ mai mult, căcĭ luând un cuțit de bucătăriă îl împlântà în pieptul sĕrmanei femei, care cădù scăldată în sânge. Pe urmă Dobrovicĭ se repedì la copiiĭ sĕi, carĭ țipau din rĕsputerĭ și îi lovi și pe ei cu cuțitul. Vecinii, carĭ audiră țipetele, se repediră în casă și puseră mâna pe ucigaș, predându-l apoi justiției, care anchetézǎ acum faptele. Criminalul se află la parchet, unde plânge și regretă fapta comisă. Soția și copiiĭ sĕi au fost transportațĭ la spitalul Colțea într'o stare desperată. Nu se scie, décă vor mai scăpa cu viéță.

Băile Eforiei de abur și vană din loc, vor fi închise numai Lunĭ în 25 Decemvrie v. și Lunĭ în 1 Ianuarie st. v. 1901.

Pentru o librăriă împreunată cu negutătoriă de hârtiă, recuisite de scris etc. — în provincie — se caută un librar ajutător (comis) tînĕr, român, care sĕ fie inițiat și în ale negutătoriei de hârtie etc. Dela respectivul se cere cunoscința limbelor: română și maghiară în vorbire și scriere Preferițĭ vor fi aceia, carĭ pricep și limba germană. Pentru informațiunĭ a-se adresa la Administrațiunea diarului nostru.

Flórea mirului,
Spicul grâului,
Vița vinului.
Ele sĕ mustrară,
Care îs mai marĭ?
Vița vinului,
Ba, ea așa dice:
— Că eu sunt mai mare,
Că fără de mine,
Nu-i slușbuță 'n lume,
Spicul grâului?
El așa dicea:
— Că fără de mine,
Nu-i prinos în lume.
Flórea mirului?
Ba, ea așa dice:
— Că fără de mine,
Nu-i botez în lume.

Audite dela *Mitru Hos*, econom în comuna Buza)

Maria din Câmpiă.

GOLIAT.

De *Jean Rameau.*

I.

În tóte părțile Franciei poporul iubesce mult cârnațul. Nicăirĭ însĕ acéstă mâncare, fără îndoiélă fórte gustósă, nu este așa de mult cinstită ca în Gascogne, unde e obiceiŭ, că dintre cei dece cârnațĭ, ce se fac de regulă când se ucide un porc, aceluia, care în privința mărimei întrece pe ceilalțĭ nouĕ, i-se dă numele de „Goliat“.

Acest cârnaț uriaș se atêrnă de obiceiŭ la grinda din mijloc a casei, ér frații sĕi mai micĭ se înșiruesc în juru-i la o depărtare respectabilă. Se cuvine dór', ca locul cel mai de frunte sĕ i-se dea lui, drept simbolisare a vredniciei numelui sĕu.

Firesce „Goliatul“ n'ajunge sĕ fiă pus pe masă, decât la vre-o di mare, de pildă la Crăciun, orĭ chiar și la Pascĭ. Ér când el sfîrăe pe grătar, umplând cu miros îmbătător casa și pridvorul, stomacul gazdei și al familiei este cuprins de-o veseliă rară, copiiĭ cu nările umflate așteptă nerăbdătorĭ și cu evlaviă marele moment, când tatăl va tăia prima bucătură din el.

Într'o di frigurósă de Noemvrie, Septon căuta locul potrivit unui „Goliat“ sdravĕn, care tocmai atuncĭ fù scos din căldarea, în care l'au fiert. Era un cârnaț puternic. La vederea lui stăpâna casei începù sĕ plioscăéscă din limbă, și chiar și pisica era mișcată de o bunătate ca asta. C'un fel de cucernicie, Septon îl atêrnà de grinda din mijloc și câte-va minute îl privì așa admirându-l.

— „Pe sufletul meu!“ — dise țĕranul, „e o privelisce mai frumósă, decât luna!“ Nările lui par'că simțeau dinainte mirosul îmbătător, ce-l va da fiă-care bucătură din cârnaț. când va sfîrăi pe grătar.

În clipa acésta iute ca fulgerul întrà cine-va pe ușă.

— „Stăpâne!“ strigà gesticulând grozav cu mânile — „s'a întêmplat una mare, mare“.

— „Ce naiba?“ întrebà speriat Septon.

— „Lucru mare, dĕu! S'a sfîrșit c'un ochiŭ al lui Jean“.

— „Ce dracu'mĭ spui, mĕ?“

Galben ca céra, țĕranul s'a dat jos de pe scară și alergà la grajd, sĕ vadă, ce s'a întêmplat. El s'a convins îndată, că sluga nu l'a mințit; ochiul boului era ca rĕcile.

— „Dómne sfinte!“ strigà Septon, trântindu-șĭ căciula de pămĕnt. — „Frumósă istoriă-i și asta! Vai ce nenorocire! Chiar 200 de francĭ mi s'au prăpădit. Audĭ mĕ Florentin?! Pot sĕ dau acum boul măcelarului, un bou tare și frumos ca asta, ș'apoi ce córne!... Vai mie, sunt mai ticălos decât gunoiul din uliță....“

Septon cadù pe gândurĭ.

— „Dér cum s'a putut întêmpla lucrul ăsta?“

— „Nu sciu, stăpâne, póte a dat cu ochiul în vre-un spine, orĭ póte și l'a lovit la pórtă. Da de s'o vindeca? Ar trebui sĕ chemăm veterinarul, póte sĕ-l vindece“.

— „Sĕ dea Dumnedeu!“ dise gazda oftând greu.

Tăcut intrà apoi în casă, cu ochii rĕtăcitori privì cârnațul, închise ușa, îșĭ descoperi capul și ridicându-șĭ mânile sĕrbătoresce spre ceriu, ca și când ar face jurămĕnt, dise:

— „Fac jurămĕnt sfânt, că décă Dumnedeu va ajuta sĕ se vindece boul, nu mănânc pe Goliat, ci în diua Crăciunului îl voiŭ duce drept dar preotului. Am dis! Și sĕ mi-se usce mâna de-mĭ voiŭ călca jurămĕntul“.

Îșĭ făcù cruce și-șĭ ridicà căciula.

II.

Ca și când însu-șĭ cerul ar fi fost pĕtruns de jurămĕntul acesta, a treia di ochiu

Situațiunea fondurilor mesei studenților români din Brașov *la 22 Decemvrie v. 1900.* Dela administrația fondului mesei studenților românĭ din Brașov primim spre publicare următórele: Credem a satisface justei interesărĭ a publicului român față cu instituția mesei studenților românĭ din Brașov, dând în cele următóre un esact tablou de cifre despre situațiunea fondurilor ei, adunate prin duhul de jertfă a némului nostru.

I. Totalul *Venitelor* dela început până adĭ: cor. 21,215.14.

II. Totalul *Erogațiunilor* dela inceput până adĭ: cor 4,735.65.

Starea averii efective: cor. ***16,479.49.*** Acéstă avere se cuprinde în următórele: *a*) Deposit spre fructif. la „Ardeleana“: cor. 10,606.90, *b*) Deposit spre fructificare la „Albina“: cor. 2,770.17, *c*) Fundațiunea „Ioan și Elena Săbădeanu“: cor 978.12, *d*) Fundațiunea „Valeriu Bologa“: cor. 2,124.30 **Total**: cor. ***16,479.49.***

Cele multe înainte!

Producțiunĭ și petrecerĭ.

Reuniunea femeilor române din Sibiiu va aranja un bal în 19 Iunuarie st. n. 1901 în sala cea mare a casei societății (Gesellschaftshaus). Inceputul la 8 óre séra. — *Comitetul Reuniunii.* Biletele de intrare se vênd în ḑiua balului: de persónă cu 3 cor. și séra la cassă cu 4 cor. Prețul unei loge r. I. 16 cor., r. II. 12 cor., pe galerie 8 cor. Ofertele marinimóse și suprasolvirile se vor chita pe cale diaristică.

*

Societatea română de cântări și musică în Caransebeș, invită la concertul împreunat cu producțiune teatrală, ce se va aranja cu binevoitorul concurs al domnișórelor: Valeria Têrziu și Iuliana Săcălăzan în preséra de Sf.-Vasilie, 31 Dec. 1900 st. v. în sala otelului la „Pomul verde“. Membrii societății au intrare gratuită; pentru nemembrii: de persónă 1 cor.; de familiă 2 cor. 40 fil. Inceputul la 8 óre séra.

*

Societatea sodalilor românĭ „Lumina“ din Brașov arangeazâ Lunĭ, în *25 Decemvrie* st. v. 1900, (în ḑiua de Crăciun) în sala hotelului „Orient“ Nr. 1. o producțiune și petrecere colegială. Inceputul la 7 óre séra. După producțiune urméză dans, începênd cu „Călușarul și Bătuta“. Intrarea de persónă 1 cor. 20 b. Bilete se pot căpĕta la d-l D. Eremias, la librăria Ciurcu, la Casina Română și séra la cassă.

*

Corul plugarilor din Bod invită la Producțiunea teatrală împreunată cu dans, ce o va arangia în folosul sĕu, Sâmbătă în *30 Decemvre* st. v. 1900, (12 Ianuarie 1901) în sala hotelului la „Stejar“ din loc. Se vor juca piesele: „Zăpăciții“, comedie într'un act și „Otrava de hârciogĭ“, comedie într'un act. Începutul la órele 7 séra. Prețul de întrare: de persónă locul I 1 corónă, locul II 60 banĭ.

*

Corpul învĕțătoresc dela școla rom. gr.-or. din *Sĕliște* va arangia în *27 Decemvre* 1900 (9 Ianuarie 1901) împreună cu elevii școlei o *Producțiune.* Începutul la 7 óre séra. Prețul de intrare: Loc. I: 1 corónă 60 banĭ; loc. II: 1 corónă; loc. III: 60 banĭ. Venitul curat este destinat bibliotecei școlare.

Programa: I. 1. „Tómna“, de Wiest, cor. 2. Declamare. 3. a) „Mihaiu la Călugărenĭ“, de Wiest, cor. b) „Somnoróse păsĕrele“, de Flondor, solo. 4. Declamare. 5. „Sai Române“, de Musicescu, cor, esecutate de elevii școlei.

II. „Morții dela Plevna“, melodramă în 3 tablourĭ de I. P. Bancov; esecutată de corpul învĕțătoresc. După producțiune joc.

SCIRI ULTIME.

Capetown, 4 Ianuarie. Inaintarea trupelor bure deștéptă din ḑi în ḑi tot mai marĭ îngrijirĭ. Burii, carĭ operéză în Capland, abia décă au un drum de patru ḑile până la Capetown.

Bruxella, 4 Ianuarie. Până acum patru trupe de Burĭ au năvălit în Capland. Calea ferată dintre Bloemfontein și Capstatd este în cea mai mare parte distrusă.

Washington, 4 Ianuarie. După o telegramă din Peking, ambasadorii s'au întrunit adĭ, în sedință, în care s'a comunicat, că *Li-Hung-Ciang* și prințul *Cing* sunt învoițĭ a subscrie convenția de pace, îndată ce va fi gata.

Din datinele de Crăciun
ale poporului nostru.

Așa-i legea din bĕtrânĭ,
Din bĕtrânĭ, din ómenĭ bunĭ.
Vorbă din popor.

Crăciunul, ḑiua nascerei Domnului nostru Isus Christos, e sĕrbătórea cea mai dorită, cea mai bogată în festivitățĭ și cea mai mare din tóte câte împodobesc lunile friguróse ale iernii, întocmai precum sunt *Pascile* cea mai alésă din ḑilele de sĕrbătóre ale primăverei.

Amêndouĕ, ḑiua nascerei ca și ḑiua învierei Domnului, sunt de-o-potrivă ḑile marĭ, ḑile de înălțare sufletéscă, mai presus de celelalte ḑile sfinte ale anului: sunt sĕrbătorĭ împĕrătescĭ, în traiul religios-*creștinesc* al poporului nostru.

Décă însĕ ḑiua sfintelor Pascĭ, ca sĕrbătóre *creștină* stă la aceeașĭ înălțime cu ḑiua de Crăciun — ca sĕrbătóre *națională românéscă* nicĭ pe departe nu se póte asĕmĕna cu ḑiua Nascerei Domnului. Crăciunul cu nenumĕratele sale datinĭ, obiceiurĭ și festivitățĭ, e cea mai națională sĕrbătóre românéscă, e sĕrbătórea, în care s'a păstrat mai curat și mai bogat mulțimea de obiceiurĭ religióse și ceremonii ale străbunilor noștri Romanĭ, obiceiurĭ, carĭ cădeau în acelașĭ timp și simbolisau, închipuiau acelașĭ lucru, ca și Crăciunul nostru de adĭ.

Crăciunul e sĕrbătórea cea mai *latină*, cea mai *romană* a poporului nostru:

Așa-i legea din *bĕtrânĭ*,
Din bĕtrânĭ, din ómenĭ bunĭ!

ḑice Românul, când e vorba de datinele sale, mai ales dela Crăciun, ér aceștĭ bĕtrânĭ îndepărtațĭ, dela carĭ ni s'a păstrat *legea* nóstră strămoșéscă, cu datinile ei de aur, sunt înaintașii noștrii, sunt Romanii, falnicii stăpânitorĭ de odinióră ai Romei și ai plaiurilor nóstre de adĭ!

Vrețĭ dovedĭ, voițĭ sĕ scițĭ trecutul și isvorul minunatelor nóstre datinĭ și petrecerĭ dela Crăciun, așa de minunate și frumóse, cum nu le aflăm la nicĭ unul din némurile, carĭ trăesc și ele în legea mântuitóre a lui Christos!?!

Fițĭ dér cu luare aminte, căcĭ am sĕ vĕ plimb cu gândul tocmai cu vre-o douĕ mii de anĭ înainte, pe vremile străbunilor noștrii Romanĭ, cam pe vremea Crăciunului nostru, pe la începutul iernii.

*

Voiŭ începe cu ce e mai gras, cu *porcul* de Crăciun, bucuria casnică în ḑilele Nascerii Domnului nostru, căcĭ sĕrbările Crăciunului sunt ḑile „grase“ după vorba țĕranului nostru, séu „unse“ („*unctae*“) după cum ḑice poetul roman *Martialis* despre *Saturnalia*, sĕrbătorile pline de veseliă și seninătate, ce țineau în Roma șépte ḑile, începênd cu ḑiua de 17 Decemvrie.

Porcul nu lipsia de sĕrbătorile Saturnale din casa Romanului, bogat ca și sĕrac. — „Acest porc te va face sĕ-țĭ petrecĭ bine Saturnalele“ (*Iste tibi faciet bona Saturnalia porcus*), ḑice tot poetul Martialis într'una din epigramele sale, intitulată „porcul“ (porcus, 14, 70.)

Ațĭ gâcit asemĕnarea fără îndoélă cu toții! Porcul nostru de Craciun, ce sĕ tae la poporul nostru, începênd din ḑiua Sf-lui *Ignatie* (20 Decemvre), și care nu lipsesce de Crăciun, din casa nicĭ unui Român, sĕ nu fie óre porcul, ce-l tăiau străbunii noștri Romanĭ tot pe la începutul iernii de Saturnale (17—23 Decemvre)!? Și nu se ḑice óre și adĭ, ca și înainte cu douĕ miĭ de anĭ, de câte-orĭ sĕ tae porcul de Crăciun:

„Sĕ-l mâncațĭ în pace și sănĕtoșĭ!?“

Etă dér, că până și porcul de Crăciun nu e decât o moștenire neîntreruptă din multele și seninele datine, ce le țineau cu sfințeniă străbuniĭ noștri la Crăciunul lor, în sĕrbătorile Saturnalelor!

Da, Saturnalele nu erau decât Crăciunul vechilor Romanĭ, până ce n'au trecut încă la legea lui Cristos.

Sĕ ne lămurim!

După ajunare de 6 sĕptĕmânĭ Românii creștinĭ serbéză ḑiua nascerii lui Isus Christos, fiul lui Dumneḑeu trimis lumii sub formă omenéscă.

Multe din credințele și datinile păstrate dela străbunĭ se *repețesc* în lunile *Decemvrie* și *Ianuarie*, și multe din ele reamintesc anticele „*feriae latino-eline*“. Parte însĕ din ferii s'au *transmutat* prin creștinism, parte s'au *dislocat* din anumite ḑile, spre a sĕ trece la altele, parte s'au *păstrat* neatinse, formând temelia ceremoniilor și moravurilor, ce poporul românesc le practică până în ḑiua de adĭ.

Sub numirea generică de Crăciun se înțeleg la poporul nostru o mulțime de credințe etc. naționale, unele aparținênd *dogmelor* bisericei, altele avênd raport mai mult cu *traiul domestic*, séu cu *vieța publică* din sat (comună), ér altele constau din *amintirĭ străbune*, transmise prin tradițiune dintr'o generațiune în alta.

Aceste datine sunt în esența lor cam următórele:

a) Credințe religióse: *pomana* cu împărțirea de *colindețe*; umblarea cu

boului s'a vindecat. El vedea tot așa de bine ca mai înainte și nu-i rĕmăsese în regiunea ochiului, decât o pată mititică, pentru care însĕ animalul nu șĭ-a perdut nimic din preț. De alt-fel se puté spera, că peste câte-va sĕptĕmânĭ va dispare cu desĕvêrșire și acea pată.

Septon era fericit și cu tóte că Crăciunul era binișor departe, totușĭ s'a hotărît a-șĭ împlini făgăduința, ducênd preotului pe marele „Goliat“.

Mai înainte însĕ se scărpină în cap.

— Ei! îșĭ gândi el. Tot nu-l va mânca înainte de Crăciun. Las' sĕ-mĭ mai împodobéscă încă casa. Are el aicĭ loc tot așa de bun ca și în casa popii! În sfîrșit o sĕ am încă vreme de ajuns; de ce sĕ mĕ grăbesc așa de tare cu el?

Și așa cârnațul continuă sĕ mai împodobéscă grinda casei lui Septon.

Ḑilele treceau. Septon privia din ce în ce mai trist la „Goliat“, care părea că ḑi de ḑi devine mai atrăgĕtor. Cu cât îmbĕtrânea, cu atât strălucea în colorĭ mai variate, ce cădeau bine ochilor. Par'că chiar și grinda începea sĕ se încovóie de greutatea cârnațului, scoborîndu-l mai jos spre ochii admiratorilor.

— Ptiu! Popa nostru póte sĕ hodorogéscă doui-spre-ḑece psalmĭ, décă a mâncat acéstă bucătură bună! îșĭ gândea Septon oftând.

Esamină înc'odată ochii boului; nu mai era îndoélă: a dispărut și mica pată surie. Boul s'a vindecat cu desĕvîrșire. Cârnațul este al popii!

— Mama, Dumneḑeu s'o odihnéscă, adese-orĭ mĕ certa pentru-că tot-déuna îmĭ bat gura cu ușurătate, fără de a mĕ gândi ce vorbesc, îșĭ ḑise Septon. Apoi adause: Décă ar fi măcar un „Goliat“ de rênd, așa de vre-un funt și jumĕtate ca al vecinului Mihăilă! Dér, rogu-vĕ, al meu are trei chilo între frațĭ!

Luà cumpĕna, deslegà cârnațul dela grindă și-l puse pe cumpĕnă. Acésta arătà doi chilo și 90 de deka.

Septon îl privi cu ochĭ triștĭ.

— Dér décă nu este Dumneḑeu? ḑise rĕzimându-șĭ falca de mână. Dér décă nu este în ceriu nimenĭ, care sĕ céră ómenilor sémă de făgăduelile, ce le fac? E drept, preotul spune și învață, că este un Dumneḑeu, care tóte le vede; însĕ dascălul a ḑis sĕptĕmâna, trecută în mare taină, dimpotrivă... Ș'apoi dascălul nostru e grozav de învĕțat, tot ceea-ce spune a cetit din cărțĭ...

Se apropia ḑiua sfântului Crăciun.

— Totușĭ trebue sĕ fiă Dumneḑeu, căcĭ écă calendarul a profețit zăpadă pe 20 Decemvrie, și în acea ḑi sórele strălucia luminos și cald. Asta dovedesce, că preotul are dreptate: nu trebue sĕ credĭ în cărțĭ.

Septon s'a hotărît așa-dér sĕ ia cârnațul dela grindă și sĕ-l ducă popii.

Biet cârnaț! Gazda lui mai că nu l'a îmbrățișat de despărțire. Se mângăia însĕ cu aceea, că din al doilea porc va umplé alt „Goliat“ pentru câșlegĭ.

— Ei, din ăla n'are sĕ mănânce popa! Jur, că nu va mânca — sbierà Septon amărît; nu ḑĕu, chiar de mĭ-ar orbì amêndoi boii.

Aședà cârnațul într'un coșuleț căptușit cu frunḑe de varză, îmbrăcà haine de Dumineca și plecà spre casa parochială.

Abia însĕ eși afară și nasul lui fù lovit de miros tare de cârnaț fript. Vecinii îșĭ frigeau „Goliații“ lor pe jeratec. Vedĭ bine! Ei n'au fost așa de proștĭ sĕ facă jurăminte de rîs! Ei pot sĕ-șĭ mănânce după plăcere cârnații lor! El însĕ nicĭ fript sĕ nu-l vadă pe al lui!

— Ba ḑĕu l'oiŭ vedé! ḑise Septon oprindu-se. Pe asta tot n'am jurat! Am sĕ-l duc popii fript gata! Acest mic serviciu îl merită totușĭ bĕtrânul preot.

Ḑise și se întórse îndată în casă, făcù un foc strașnic, și puse grătarul pe jăratec, ér pe „Goliat“ pe grătar.

Ah! Scumpul cârnaț umplu casa c'un miros minunat. Sfîrăia, pîsăia și în fel și fel de chip se frigea!... De bună sémă îi pare rĕu de el însușĭ. Ca și când ar fi voit sĕ ḑică: Hîșșș, hîșșș... pșiu, hsss... dragă Septon, grăbesce, gustă, nu mirosi numai! Nu scii tu, ce pierḑĭ, de nu mĕ

icóna, steua etc. *b) Datine în viéţa domestică:* tăierea porcilor; libertatea dată servitorilor. *c) Viéţa publică*: colindele, moş-ajun, vicleiemul; brezaia etc. *d) Moravurĭ tradiţionale*: Ospĕtarea bună; împărţirea de darurĭ în lucrurĭ de mâncare.

Unele din aceste acte însĕ întrunesc 2 séu tóte 3 din caracterele citate. Vicleiemul d. e. se póte considera şi ca credinţă religiósă şi ca datină, brezaia şi ca datină tradiţională şi ca petrecere publică.

Unele dintr'ênsele se petrec numai în timpul nopţiĭ, ca umblarea cu *Moş-ajunul*, *colindele*, umblarea cu *steua* şi cu *Vicleiemul*, éră altele numai în timpul ḑilei, cum e umblarea cu *icóna*, ce represintă nascerea lui Christos, *Brezaia*.

Decemvre la vechiĭ Romanĭ era pus sub protecţiunea *Vestei*, ḑina focului (v. Ovid. Trist I. VI.), fiica lui *Saturn* şi a ḑînei *Ops*, dela *opulentia* = abundanţă, (v. Macrobius, Saturnalia C. X.)

In onórea acestor ḑeităţĭ se celebrau în acéstă lună *feriile saturnale*, de unde ni-au rĕmas „*Colindul copiilor*“ în nóptea din ajunul Crăciunului, urările de avuţiă (îmbelşugare), cântece numite *Colinde* şi tóte celelalte datine domestice, carĭ sătenii românĭ le păstréză ca o comóră străvechiă, fără ca sĕ aibă cunoscinţă despre imensitatea valorii, despre puritatea nobleţei şi originei lor.

Luna lui Decemvre fiind consacrată *Vestei*, personificarea flacărei, a castităţii, a tot ce e fecioresc şi curat — urma firesce, ca plăcerile sĕrbătorilor date în acéstă lună sĕ fiă consacrate celor *inocenţi*, curaţĭ, celor de sub jug, fiă jugul nesciinţei, fiă al despotismului, adecă al *copiilor* şi *sclavilor*.

Aşa era în vechime, aşa se păstréză şi astăḑĭ la noi acelaşĭ obiceiŭ, cel puţin în ceea-ce privesce pe copiĭ, de-órece sclăvia s'a desfiinţat tot prin creştinism.

Creştinismul serbând nascerea rĕscumpĕrătorului lumiĭ, înstituì la finea lui Decemvre ceremoniile, carĭ păgânii le practicaseră în diferite ḑile ale lumei, dér carĭ acum sunt acumulate în *ajunul* Crăciunului şi după ḑiua de 25 Decemvre, îmbrăcate în vestmintele religiuniĭ celei nouĕ, regenerătórea lumei creştine şi prin acésta a universului întreg.

In ajunul Crăciunului, primul act este acela al *Colindeţelor*, amintire minunată şi dulce despre *feriile* anticului *sacerdoţiu* numite Saturnale, Opale, Vacunale şi Fornacale. Sĕ vedem, ce erau aceste feriĭ la vechiĭ Romanĭ.

Ḑîna *Ops* era soţia ḑeului *Saturn*, decĭ vechiĭ Romanĭ celebrau de-odată şi Saturnalele şi Opalele, pentru-că amêndouĕ aceste divinităţĭ erau considerate ca cele dintâiŭ, carĭ învĕţară pe ómenĭ a cultiva pămêntul şi a face pomiĭ roditorĭ. (Macrob. Saturnal. I. X.)

De aceea, după-ce se culegeau bucatele de pe câmpiĭ, aceste divinităţĭ erau sĕrbătorite ca autoriĭ celor dintâiŭ îndulcirĭ ale vieţiĭ.

Écă ce ne spune *Ovidiu*: „Odinióră era datina a şedé pe nisce scaune lungĭ (laviţe) dinaintea focului, şi se credea, că Ḑeiĭ sunt presenţĭ la masă. Şi chiar şi acum când se fac sacrificiile anticei ḑeităţĭ *Vacuna*, orĭ stau în picióre, orĭ şed jos înaintea focurilor vacunale. In aceştĭ anĭ se mai adause ceva din vechia datină: „pe un tăier *curat* se presintă Vestei bucatele oferite“; séu:

„Şi ḑeiţa Fornax (= căldura şi în sens mai strîns = cuptorul) îşĭ are sacrificiile sale. Insuşĭ focul din casă prepară pânea învĕlită în spuză şi ţestul acopere vatra cea înferbêntată. De aceea şi brutariĭ sĕrbătoresc *Focul* şi pe *Vesta* séu *Fornax*, dómna focului“.

Écă dér originea acelor micĭ *turte* séu *covrigĭ* rotunḑĭ şi rĕsuciţĭ, carĭ se numesc *Colindeţe* séu *Bolindeţe* şi carĭ se împart în fie-care an în ajunul ḑilei Crăciunului, în nóptea de 25 Decemvre — copiilor, carĭ în ḑorĭ de ḑi vin sĕ salute fiă-care familiă română şi sĕ-i ureze:

„Bună diminéţa la moş-ajun!“
„Bună diminéţa la moş Crăciun!“

adresându-se în modul acesta în puterea unei datine, care o cred ei creştină, dér care e o transformare din datinele păgâne, adresând următórea cerere:

„Dă-mĭ un covrig,
Că mor de frig!“

Aicĭ avem esplicaţiunea acelor darurĭ, ce — fără ca mulţĭ din noi sĕ avem cunoscinţă, că se făceau şi acum douĕ-trei mii de anĭ de străbunĭ şi, că ei le împărţiau unii altora în onorea *Vestei*, — le dăm astăḑĭ de pomană în ḑiua de 24 Decemvre (ajunul Crăciunului).

Aceste *colindeţe*, mai cu sémă la ţéră, sunt făcute în genere din grâul ce cultivatorul l'a măcinat chiar în acel an (Ovidiu, l. c. „sola prius furnis torrebant farra coloni“) şi frămêntate de stăpâna casei şi cópte în cuptor.

Colindeţ séu *colindéţă*, precum se mai ḑice pe alocurea, nu este decât o derivaţiune din *colind* séu *colindă*, avênd înţelesul de dar mai ales în ale mâncării, ce sĕ dă colindătorilor. Pentru păstrarea atât de fidelă a vechilor obiceiurĭ latine la poporul nostru, de un deosebit interes sunt tocmai *colindele* nóstre de Crăciun şi anul nou.

La Romanĭ esista o sĕrbĕtóre, numită *festum calendarium* ce cădea pe ḑiua de 1 Ianuarie, aşa déră pe ḑiua de anul nou. Preséra acestei ḑile era serbată prin fel de fel de jocurĭ: copii umblau mascaţĭ séu travestiţĭ din casă în casă fluerând şi cântând, ca sĕ capete darurĭ. Obiceiul acesta s'a păstrat până târḑiu în evul mediu şi după încreştinarea Romanilor, după cum se póte vedé din scriitorii evului mediu, ca Ducange, care ne spune, că şi pe vremea sa copii umblau în preséra anului nou la gratulate séu cum am ḑice noi la colindat, urând gazdei, care eşia sĕ-i cinstéscă, cam în chipul acesta: „*Gaudium et laetitia sit in hac domo, tot filii, tot porcelli, tot agni*! adecă: bucurie şi veselie sĕ fiă în casa acésta, copii, purcei şi miei din belşug! séu după traducerea lui Teodorescu:

În astă casă sĕ fiă
Bucurie şi veseliă:
Câţĭ mititei,
Atâţĭ purcei
Şi tot atâţia miei!

Asemĕnarea érăşĭ esce isbitóre. Colinda nóstră, atât ca cuvênt, cât şi ca datină, nu este decât vechiul festum *calendarium*, séu mai bine ḑis *calenda*(e) Romanilor, ér cine a auḑit nu mai mult, ci chiar şi numai o colindă românéscă, scie, că formula de urare la finea fiă-cărei colinde, e aprópe aceeaşĭ până în ḑiua de adĭ la poporul nostru, ca şi cuvintele, citate de Ducange. N'avem la locul acesta decât sĕ amintim cuvintele cu carĭ sĕ închee urarea de anul nou a copiilor, carĭ umblă cu sorcova:

Câte petri's în fântână,
Atâţĭ galbenĭ s'ai în mână!
Câte lemne sunt pe casă,
Atâţĭ galbenĭ s'ai în masă!

Şi chiar şi *sorcova*, rămurica cu care umblă copii o regăsim în obiceiurile de anul nou ale străbunilor noştrii. Macrobius, ne spune, că gratulaţiunea sĕ făcea cu o rămurică de dafin verde, „*ca sĕ trăéscă în pace şi fericire la anul, şi la mulţi anĭ*!“ (ut annare perennaraque commode liceat!)

Rĕmânênd tot la datinele de anul nou ale poporului nostru, ca cea mai de căpetenia aflăm datina numită „*Pluguşorul*“. Tinerii satului umblă din casă în casă, făcênd urarea plugului pentru anul, ce vine, cu un plug, séu cu un buhaiŭ. Oraţia séu urarea cuprinde de obiceiŭ povestea unui om, care a arat, sĕmĕnat, secerat, treerat şi măcinat. Originea acestui obiceiŭ arigol al poporului nostru îl aflăm tocmai în *Opalele* Romanilor, sĕrbătóre ce sĕ ţinea în onórea ḑeiţei bucatelor *Ops*, nemijlocit după Saturnale.

*

Este adevĕrat, că religiunea creştină ideia de caritate a substituit'o mai târḑiu ideiĭ păgâne de sacrificiu, înlocuind sĕrbarea *saturnalelor* şi *vestalelor* prin celebrarea nasceriĭ lui Christos; cu tóte acestea, creştinismul nu putù şterge de tot urmele credinţelor şi datinelor păgâne şi noi le conservăm în mare parte până astăḑĭ.

Sângele latin, sângele roman devenit sânge român nu s'a putut altera, — întocmai după proverbul nostru „sângele apă nu se face“, — nu-şĭ putù pierde originea cu tótă mulţimea de secole şi cu tot povoiul de furtunĭ, ce trebuì sĕ sufere, şi sperăm, că nicĭ d'aci înainte nu şĭ-o va perde. Datinele se conservă mai tare decât însa-şĭ limba.

Saturnalele — sĕrbărĭ instituite în onórea şi amintirea lui *Saturn*, care domnise în Italia în timpurile preistorice şi sub care se pune de ordinar *etatea de aur* a vieţiĭ omenescĭ — sunt *simbolul de libertate absolută a omului*, de lipsă de durerĭ şi de bĕtrâneţe.

Aceste sĕrbărĭ erau un fel de *drame domestice*, în carĭ sclaviĭ jucau — pentru un timp óre-care mai mult séu mai puţin scurt — rolul de ómenĭ liberĭ şi câte-odată chiar de stăpânĭ.

Introducerea Saturnalelor şi ḑilele, în carĭ se serbau, se esplică în diferite modurĭ, punêndu-se la diferite epoce de autoriĭ vechĭ. *Macrobiu* (în Saturnal. I, VII şi VIII) spune, că *Ianus*, cel mai vechiŭ domnitor-ḑeu al Italiei, dete ospitalitate lui *Saturn*, pe care o barcă îl adusese în acéstă ţéră, şi fiind-că noul óspe îl învĕţă *arta agriculturei* şi *perfecţionarea modului de nutrire*, care până aci era aspru şi sĕlbatic, mai 'nainte de a se cunósce producţiunile pămêntului, — împărţì cu dênsul domnia.

Janus a fost cel dintâiŭ, care bătù monete de aramă şi în acéstă instituţiune manifestă aşa mare respect către Saturn, încât pe o parte (avers) a monetei puse o luntre (fiind-că Saturn venise într'o luntre) şi pe cealaltă (revers) capul ḑeului (Saturn), spre a transmite posterităţĭ amintirea lui (r. Macrobin l. c.)

Dovadă despre vechimea acestei monete de aramă, adauge Macrob, o găsim în acel fel de joc de noroc, în care copiĭ aruncă un ban în sus strigând: „*cap séu luntre?*“ joc, care s'a păstrat şi la copiiĭ Românilor noştri de adĭ, şi care e atât de

---

vei mânca. Grăbesce, grăbesce, ţĕran prostănac, ce eştĭ ... rasst!.... rasst!“

Părea că sufletul cârnaţului ar fi vorbit şi şĭ-ar fi bătut joc de el! Lui Septon mai că-i venia sĕ plângă.

Sfintele lui intenţii căpetară lovitura de mórte, când de-odată cârnaţul se crepà în tóte părţile.

— Ei, ăsta totuşĭ n'o sĕ-l capete popa! ḑise Septon. Cum o sĕ i-l duc în starea asta? Ar trebui sĕ-l mănânce cu lingura ca zama!

Trase iute grătarul fumegênd de pe foc, ridicà cârnaţul, îl puse pe un tăier, îmbucà iute una din el, îşĭ închise ochii şi înghiţi

Asta i-a fost sórtea.

Abia gustà cârnaţul şi cu dinţii ca de lup nĕvăli asupra lui mâncându-l ca o dihaniă flămêndă.

După-ce sfêrşì cu cârnaţul, trase la măsea trei paharĕ sdravene de vin şi se culcà.

III.

Cam peste un cés Septon începù sĕ gémă. Îl dureau tóte ósele. Buzele îi tremurau. Cu mânile tremurătóre îşĭ adia trist fruntea şi reţinêndu-şĭ rĕsuflarea ḑise:

— Dragă Dómne, iartă-mĭ! N'o sĕ cred mai mult învĕţătorului!

În curênd se sbătea bietul om în chinurĭ şi ţipa.

Sluga Florentin speriat întrà în casă.

— Fugĭ iute după popa! strigà Septon. Mórtea mĕ 'mpresóră!

Florentin fugi cât putù şi peste o jumĕtate de cés preotul întrà în casa ţĕranului. Adusese cu sine şi un ministrant.

— Vréu se mĕ spovedesc! şoptì Septon.

Băiatul eşi, onoratul domn preot se aşeḑà lângă patul penitentului, care deja începuse sĕ-şĭ bată pieptul cu mare foc.

Ţĕranul grăbi sĕ spună mai întâiu câte-va pĕcate mai micĭ, apoi ajungênd la cea din urmă poruncă a bisericei, care opresce mai ales lăcomia, ḑise cu glas tremurător:

— Părinte, sunt tare pĕcătos: am mâncat adĭ diminéţă cârnaţul cel de doi chilo şi 90 deka.

Preotul îl privi surprins.

— Cum, cum, Septon? Doi chilo şi 90 de deka?

— Da, bunule părinte!

— Un Goliat întreg?

— Da, da, un Goliat!... şi începù sĕ plângă cu suspin şi se adaugă: Deşi cu drépta ridicată spre cer am jurat, că voiŭ duce plocon acest cârnaţ sfinţiei tale...

— Mie?

— Ertare părinte, ertare!

Faţa preotului roşi puţin, apoi se silì în tot chipul sĕ linişteścă pe ţĕran, care mereu ḑicea:

— Deslegare părinte, că écă mor acum îndată....

Preotul nu se grăbia. Încet şi domol el desfăşura mereu mărimea pĕcatului călcării de jurămênt.

De-odată Septon îl întrerupe:

— Părinte, de voiŭ rĕmâné cu viaţă, în Dumineca câşlegilor voiu ucide al doilea porc.

— O, o, pĕcătosule, érăşĭ îţĭ umblă mintea aiurea?

— Nu, bunule părinte. N'o fac pentru mine. Dér jur pe sfânta cruce, că noul Goliat va fi al sfinţiei tale. Blĕstĕmat sĕ fiu de nu-mĭ voiŭ ţiné făgăduiala!

Preotul venise puţin în încurcătură. A chiar roşit puţin când i-a dat ţĕranului deslegarea. Curênd însĕ îşĭ recâştigà liniştea, pipăi pulsul bolnavului şi întrebà:

— Spune Septon, îţĭ place ţie puţin muşeţel în cârnaţ.

— Nu părinte, nu-mĭ place, rĕspunse ţĕranul ale cărui durerĭ se risipeau vĕdênd cu ochii. Dér décă-i place sfinţiei tale, am sĕ pun.

— Dér şi puţin laur, Septon.

— Prea bucuros pun, părinte, dér mai înainte trebue sĕ mĕ vindec.

— Asta-i nimic, fĕtu-meu. Puţin céiu şi peste un cés n'ai nimic.... Dumneḑeu cu tine. Mâne te voiŭ mai cerceta.

Preotul plecà vesel cetind o rugăciune.

x.

obicĭnuit, încât orĭ cine a trecut prin etatea copilăriei, de bună sémă că l'a practicat. E însĕ de observat, că la noi avênd în us (pănă sub regele Carol în România) *moneta streină*, mai cu sémă nemţéscă (austriacă), ţinem minte — ḑice I. D. Teodorescu — că copiiĭ strigau mai înainte în acest joc: *„pajură seu numĕr?“* Astăḑĭ acest joc începe a dispăré, adauge d-l Teodorescu, însĕ nu dispare, căcĭ copiiĭ urméză cu acest joc chiar şi în părţile Ungariei; póte că dispare, dér numai pentru cei bĕtrânĭ, carĭ nu-l obsérvă aşa des, ca în copilăriă, când jucau înşi-şĭ.

Câţĭ însĕ din Românĭ sciu? Câţĭ au cunoscinţă de originea acestui joc? Câţĭ érăşĭ, şi carĭ sunt cei ce vin sĕ le spună despre vechimea acestor datine, carĭ datéză de peste 3000 anĭ?!!

Saturn şi *Jan* domniră în pace şi zidiră douĕ oraşe vecine, după cum adeveresce de-o parte Virgiliu, prin versul în care ḑice, că unul fù numit *Janicul*, ér celălalt *Saturnia* (Janiculum huic, illi fuerat Saturnia nomen, *Verg.* apud Macr.), pe de altă parte, după cum confirmă posteritatea, care consacră acestor doi regĭ ḑeificaţĭ douĕ lunĭ consecutive: *Decemvrie* lui Saturn, şi *Ianuarie* lui Jan.

Fiind-că Saturn dispărù de-odată (bunăóră cum dispărù şi Romul înălţat în ceriŭ), Jan creḑù de cuviinţă sĕ-i facă cele mai marĭ onorurĭ.

Mai întâiŭ dete numele de *Saturnia* ţinutului peste care domnise, apoi îi instituì, ca unui ḑeu altare şi sĕrbătorĭ numindu-le *Saturnalia*.

Jan dispuse, ca Saturn sĕ fiă onorat cu cult religios ca unul, ce îmbunătăţise sórtea vieţiĭ.

*

Se vede aşa-déră, cu câtă religiositate, cât de neatinse s'au păstrat vechile instituţiunĭ (aşeḑăminte).

Pănă şi numele, pănă şi modul împărţiriĭ acestor pânişóre ale vechilor Romanĭ, astăḑĭ le găsim la sătenul, ba chiar şi orăşanul român, numite aci *colindeţe*, dincolo *covrigĭ*, cerute de copiĭ, ce tremură de ger, carĭ moduléză pe-o ariă (melodiă) piţigăiată colo:

Bună diminéţa,
Daţi-ne colindéţa!

ér dincolo:

Dă-mĭ un covrig,
Că mor de frig!

Şi cum sĕ nu ne convingem, că acéstă datină e păstrată la Românĭ neatinsă, când ne vom amintì, că la noi se împart şi fructe *mere*, *pere*, *nucĭ*, chiar şi fagurĭ de miere în onórea ḑeului păgân, învĕţătorul cultivăriĭ fructelor, numit astăḑĭ de creştinism *Crăciun*.

„O tesaure păstrate cu atâta scumpătate în colibă, pe cât de necunoscute séu despreţuite sunteţĭ voi în palate!

„Nestimate documente de gloriósa -n origine, câte secule aţĭ fost părăsite şi date uitării, câte mii de anĭ înţelenite în vinele pline d'un sânge viguros ale coloniilor latinĭ, dela Carpaţĭ şi dela Istru!“ esclamă cu entusiasm G. D. Teodorescu.

Saturnalele la început ţineau numai *o ḑi*, apoi cu timpul ajunseră sĕ ţină *trei ḑile*, *cincĭ*, *şese* şi mai în urmă *şepte*; adevĕrata serbare începea la ḑiua a XIV. a calendelor lui Ianuarie.

După un ospĕţ solemn, dat în faţa templului lui Saturn *pontifex maximus proclama* serbarea (*Macrob.*) — copiiĭ alergau în tótă cetatea pe strade, séu din casă în casă strigând: *„Io Saturnalia!“* séu cum e pănă în ḑiua de adĭ chiuitura nóstră: iu-iu-iu! şi éră iu!“

In acésta esclamaţiune, în acéstă salutare dată de copii fie-cărei familii, vedem originea salutării copiilor la noi prin espresiunea:

Bună diminéţa la moş-ajun,
Bună séra lui Crăciun!

Şi astăḑĭ, după atâtea valurĭ de secole, imnurile şi cânturile saturnale tot se mai aud în Dacia, în nóptea Crăciunului, sub numele de *Colinde*, în carĭ ideia de opulenţiă (abundanţă), de vieţă patriarchală şi religiósă apare amestecată *cu ideile de felicitare* predominante în imnurile, ce se cântau de junii romanĭ la calendele Ianuarie.

„Astă séră-ĭ séră mare,
Florile d'albe;
Séra mare-a lui Crăciun,
Florile d'albe;
Noi umblăm şi colindăm
P'asta vreme'ntunecósă
De potecă-alunecósă“.

Şi mai în urmă, elementele religiunii creştine venind sĕ se subtitue ideilor şi dogmelor păgâne, *botezul* înlocuind *libaţiunile* şi *sacrificiile* de animale, făcêndu-se loc *sacrificiilor de producte*, adecă neînlăturându-se amintirea ḑeului productelor — Saturn — auḑim la Românĭ imnurĭ-colinde ca acestea:

„Voi patru colindătorĭ,
Vĕ alegeţĭ doi din voi,
Doi din voi mai tinerei;
Treceţĭ, mergeţĭ la grădină,
La grădina raiului:
Rupeţĭ fir de calofir
Şi steble de busuioc;
Treceţĭ, mergeţĭ la fĕntână,
La isvorul lui Iordan:
Muiaţĭ fir de calofir
Şi steble de busioc,
Ş'apoi mergeţĭ *colindând*,
Doi pe urmă *botezând*.
Stropiţĭ casa, stropiţĭ masa,
Stropiţĭ feţe de coconĭ creţĭ.
Coconĭ creţĭ s'or pomenì
Şi frumos ne-or dăruì:
Cu darurĭ dela părinţĭ,
Cu darurĭ de vitejii.
Stropiţĭ feţe de fete marĭ,
Fete marĭ s'or pomenì
Şi frumos ne-or dăruì
Cu marămĭ grele de fir“.

Eră când ajung la cei bĕtrânĭ carĭ chiar prin etatea lor, aduc aminte datinele apucate dela moşĭ-strĕmoşĭ, cântătorii ḑic:

„Stropiţĭ feţe de bĕtrânĭ:
Bĕtrânii s'or pomenì
Şi frumos ne-or dăruì
C'un *colac* de grâu curat.
Pe colac *vasul cu vin:*
Fiă ospĕţul deplin!“...

Écă în aceste versurĭ *colacii*, carĭ şi-i împărţiau Cirenienii şi *„farra colonii“* despre carĭ vorbesce *Ovidiu* şi *libaţiunile* cu *vin* în onórea lui Saturn, ospĕţul prescris de *Macrobius*! Écă în aceste versurĭ *bucatele presentate Vestei* pe un tăer curat, cum ne spune Ovidiu *„Fert missos Vestae pura patella cibos“*.

Écă începutul serbării prin invocarea lui Bachus, căcĭ nu trebue sĕ uităm, că *mai tóte sacrificiile* aveu partea lor de *„bacanale“*!

Écă în fine comemorat ospĕţul dat după terminarea ceremonielor religióse şi proclamarea sĕrbătórei de către „pontifex maximus“.

Statuele lui Saturn au dispărut, dér serbarea se păstréză în parte şi în locul lor avem *icónele*, carĭ represintă *peştera*, în care se sĕvîrşesce misteriul incarnaţiunei, éră în locul *imnelor profane* versetele *„Nascerea ta Christose“*!

In timpul Saturnalelor estrema autoritate şi omnipotenţa, ce aveau Romanii asupra sclavilor (se puteau ucide şi da mâncare pescilor etc.), era pentru moment suspendată şi astfel, pre cât durau aceste ḑile de sĕrbătóre domnia libertate şi bucuriă generală fără deosebire de rang şi clasă socială.

In *25 Decemvre*, după trecerea Saturnalelor Romanii serbau *ḑiua nascerei neînvinsului Sóre* (di es natalis Solis invicti). In aceiaşĭ ḑi a aşeḑat mai târḑiu creştinismul ḑiua *nasceriĭ noului Sóre* luminător şi mântuitor al lumii, în vecĭ neînvins de puterea întunerecului.

Crăciunul nostru déră (*25 Decemvrie*) e o serbare din cele mai naţionale, după câte arĕtarăm prin datele ce ni-le dă clasicitatea.

Crăciunul e *nu numai sĕrbătóre creştină* la Românĭ, ci totodată o datină, o instituţiune păgână *latină naţională*.

Mai tóte popórele vechimei, ca *Persii*, *Egiptenii*, apoi *Elinii* şi apoi *Romanii*, precum vĕḑurăm, sĕrbătoreau acéstă ḑi, cu mai multe séu mai puţine ceremonii, tóte însĕ aducênd omagii de recunoscinţă şi sacrificii divinităţii celei mai vechĭ, celei mai bune, sub care omul fusese *liber*, *curat nevinovat*, (inocent.) Aşa *Persii* pentru *Mitras*, *Egiptenii* pentru *Osiris*, *Elinii* şi *Romanii* pentru *Saturn*, Cronos.

Creştinismul însĕ se ivesce, neînsemnata dogmă, care rĕsare într'un sat umil din orient, se propagă redede peste tótă lumea, de către 12 pescarĭ séracĭ şi huiduiţĭ. Despreţuita religiune creştină persistă, combătută rĕmâne falnică. Apostolii sunt persecutaţĭ şi ea dă martirĭ, cu al căror sânge sigiléză vecĭnică durată învĕţăturei sublime şi adevĕrate, care e recunoscută în fine, şi creştiniĭ adóră în ḑiua de 25 Decemvrie arătarea între ómenĭ a fiului dumneḑeesc: *lumina*, *dreptatea*, *adevĕrul*, *egalitatea*, *înfrăţirea*, *libertatea*.

Nouĕ ca creştinĭ şi în acelaşĭ timp cu sânge latin în ale nóstre vine, aceste moravurĭ ni-s scumpe, ni-s cel mai preţios tesaur, ni-s raḑele, ce ne luminéză originea cu o dulce aureolă, ne sunt sigilul, semnul de distincţiune al latinităţii nóstre, precum limba ni-e un semn de nobleţă în mijlocul barbarilor, cum ḑice *Edgar Quinet*.

Decĭ sĕ nu le uităm, sĕ nu lăsăm a-se şterge aceste datine, aceste instituţiunĭ, căcĭ ar fi sĕ ni-se stingă însa-şĭ vieţa naţională! observă fórte bine G. D. Teodorescu.

N. Sulică.

Nescutiţĭ.

Părinţilor, cărora li-a dat Dumneḑeu un copilaş, li-a dăruit din cer un îngeraş. El locuesce acum în căsuţa părinţilor sĕi lângă sînul cald şi dulce al mamei sale. El e cu adevĕrat chipul şi asemĕnarea lui Dumneḑeu. La desĕvîrşirea lui mai departe Dumneḑeu lucréză acum prin părinţĭ.

Pentru-ca părinţii sĕ pótă lucra cu deplină isbândă la desĕvêrşirea copilului, trebue sĕ fiă ei înşişĭ curaţĭ în sufletele lor, întocmai ca şi copilaşul nou născut. Ba ceva şi mai mult; ei înşi-şĭ trebue sĕ fiă în mare mĕsură desĕvîrşiţĭ, décă voiesc şi au datoria a face şi pe alţii desĕvîrşiţĭ. Intinând curatul lor suflet cu pĕcate omenescĭ şi înveninând fragedul lor trup cu veninurĭ de tot felul, ce li-se dau lor, fie prin bóle moştenite dela părinţĭ, fie prin felurite alte chipurĭ, în loc ca părinţii sĕ-i desĕvêrşéscă după chipul şi asemĕnarea Ziditorului, îi depărtéză dela aceea dejosindu-i în mijlocul patimilor omenescĭ şi pregătindu-i astfel spre calea perirei. Dintr'un îngerel curat fac astfel o fiinţă nefericită în lume. In chipul acesta ne depărtăm cu totul de ţelul cel sfânt al zidirii, înmulţim suferinţa în lume şi ne apropiem tot mai mult de stricarea totală a omului.

Sfânta scriptură ni-o spune destul de lămurit şi la înţelesul tuturor, că *decă nu ne vom întórce şi sĕ fim aşa de curaţĭ ca şi pruncii, nu vom intra întru împĕrăţia ceriului, şi că cine vatĕmă pe unul dintre cei mai micĭ ai lui, pe Dumneḑeu îl vatĕmă*. Da, sĕ fim curaţĭ ca pruncii! Dér' nu numai atât! Trebue sĕ căutăm a-i ţine şi pe ei curaţĭ şi bunĭ, precum au eşit din mâna lui Dumneḑeu, şi nu numai trupul, ci şi sufletul lor.

Incepênd părinţii a-şĭ educa şi îndrepta spre bine, spre desĕvêrşire pe copiiĭ lor sĕ educă şi sĕ îndreptéză şi ei pe ei pe calea acésta, însĕ fără a simţi şi fără a sci cum se întêmplă lucrul acesta; — dér e lesne de înţeles. De multe-orĭ ne ferim a vorbi vorbe rele şi urîte numai ca sĕ nu auḑă copiii; multe greşelĭ ale nóstre le ascundem, ca sĕ nu le vaḑă cumva ei şi pe urmă încetul pe încetul ne dedăm a nu le mai sĕvêrşi de loc. Altă-dată numai de sfiala ce o avem faţa de copii, patimile nóstre le moderăm şi înclinările şi pornirile nóstre cele rele le îndreptăm spre lucrurĭ alese, nobile şi sfinte.

Uitaţi-vĕ numai cu băgare de sémă la jocurile sburdalnice, ca şi ale meluşeilor, dér nevinovate ale unei cete de copii! Aţĭ voi póte sĕ-i educaţĭ, mustrându-i pentru sburdălnicia acésta a lor şi sĕ-i înjugaţĭ de micuţĭ la carul grijilor şi nĕcazurilor vóstre. Pare că vĕ e ciudă, că de ce nu sunt şi ei ca voi. Dér şi ei tot în aceeaşĭ mĕsură vĕ educă pe voi. Vĕḑêndu-vĕ atât de îngrijaţĭ de cele lumescĭ, pare că şi ei prin jocurile lor ar voi sĕ vĕ mustre ḑicênd: „Mai lăsaţĭ de-o parte grijile şi mai bucuraţi-vĕ şi voi uitându-vĕ la noi!“ Şi adevĕrat grăind: De câte orĭ privind la ei nu aţĭ uitat grijile şi nu v'aţĭ bucurat în inimile vóstre? — De nenumĕrate orĭ!

Ce armoniă minunată a lăsat Dumneḑeu şi aci! Voi le sunteţĭ educatorii lor şi ei ai voştri. Pornirile nevinovate ale lor îndulcesc şi îmbunĕtăţesc viaţa şi năravurile vóstre. Nevinovăţia lor desgolesce şi arată vinovăţia vóstră Nevinovăţia lor e rouă cerescă preste sufletele vóstre însetate după bine, ér vinovăţia vóstră este brumă preste inimile lor, ca şi preste florile gingaşe. Nevinovăţia lor vĕ îndémnă în taină a fi mai bunĭ, mai curaţĭ, mai dreptĭ şi mai aplecaţĭ spre fapte bune, lăpĕdând în acelaşĭ timp înclinările şi apucăturile cele rele, disgustaţĭ şi îngreţoşaţĭ de ele.

Grijiţĭ a nu da smintélă celor mai micĭ, ca nu cumva aplecările cele rele din voi sĕ copleşéscă şi sĕ 'nvingă pe cele bune şi firescĭ din ei! Cine sémĕnă vênt, seceră furtună. Copiiĭ cresc iute şi împreună cu vêrsta lor tot aşa de iute cresc şi mugurii patimilor ce i-aţĭ sădit în grădina inimei lor. In curênd şi pe neaşteptate veţĭ secera rodurile cele amare ale faptelor vóstre. Cértă, ură, rĕsbunare, desbinare şi câte alte patimĭ rele între cei marĭ, sunt pilde vii pentru cei micĭ. Şi copilul e ca maimuţa, ce vede, face. In casul acesta l'aţĭ învins voi pe el. Ce e rĕu în el, de aci încolo e chipul şi asĕmĕnarea vóstră. Décă a pornit acum şi el spre rĕu împreună cu voi, óre unde veţĭ ajunge? Drumul, pe care aţĭ apucat acum e greu, lung şi réu şi pe copii trebue sĕ-i purtaţĭ în cârcă cu tótă sarcina rĕului ce aţĭ pus pe ei. Ş'apoi vĕ mai miraţĭ cum s'a născut şi cum se înmulţesce suferinţa în lume!

Omenii cu omenia (umanitatea) lor au mers până acolo adĭ, că scutesc pe tóte căile pe orĭ-ce fiinţe nescutite şi demne de scutit. Astfel scutesc păsĕrile şi cuiburile lor, se

scutesc sělbătěciunile în câmp și în pădure („Vênatul e oprit“), se scutesc vitele, pomii ș. a. Numai copilașii sunt „nescutițĭ“ de vorbe urîte, de apucăturĭ rele și de orĭ-ce pornire spre rěu. Nescutițĭ sunt copilașii și de ștrengarĭ și alțĭ făcětorĭ de rele. Dér apoi cât de nescutițĭ rěmân ei când n'au pe nimenĭ în lume, ca sě aibă milă de ei, când rěmân adecă orfanĭ, pe drumurĭ!

In aceste ḑile marĭ și sfinte, carĭ ne amintesc nascerea Domnului nostru Iisus Christos în Vifleemul Iudeii, prin care a *rěsărit lumii lumina cunoscinței*, sě rěsară și în sufletele nóstre acéstă lumină și sě ne îndemne a ne gândi mai mult la cei nescutițĭ, și ajutor și mângăere sě-le dăm, că *cine ajută pe unul dintre cei mai micĭ ni lui, pe Dumneḑeu ajută.*

Décă prin nascerea lui Isus s'a făcut „*inoirea némului omenesc*“, noi sě o continuăm prin *buna crescere și îngrijire*, ce trebue sě le dăm copilașilor, ca apoi la vreme cu tăriă sufletéscă sě pótă înfrânge něcasurile și ispitele acestei lumĭ, după cum cântă și biserica nóstră: „*Coconii în bună credință fiind crescuțĭ, păgânésca poruncă nebăgându-o în séma, de gróza focului nu s'au spăimântat, ci în mijlocul văpăii stând au cântat: Dumneḑeul părinților noștri, bine eștĭ cuvêntat!*“

Brașov, 22 Decemvrie 1900.

I. Dariu.

Din popor.

I.

De ce nu umblă și copiiĭ îndată după nascere?

Eram în vecinĭ la desfăcut de cucuruz. Câțĭ-va feciorĭ și câte-va fete formau un cerc în jurul lui moș Ion, filosoful satului. Ca sě nu adurmim, moș Ion ne poruncise, ca fiă-care sě spunem câte-o poveste séu câte-o gâcitóre. Și noi ne învoirăm, spuserăm, care ce am sciut. Venì rêndul și la moș Ion, care cu tóte că cârtea, totușĭ după multă rugăciune îșĭ așeḑà căciula pe céfă, ne privi odată rótă pe toțĭ și începù:

„Scițĭ voi, de ce nu umblă și copiiĭ ca tóte celelalte ființe, îndată după nascere?“.

„Nu scim moș Ióne, nu scim“, rěspunserăm noi, „spune moș Ióne, spune-ne, de ce nu umblă!“.

— „Apoi sě vedețĭ. După-ce bunul Dumneḑeu a făcut tóte animalele și și pe om, li-a poruncit, ca după un an de ḑile, sě vină tótă ființa la el cu toțĭ urmașii sěi! Așa s'a și întêmplat. După un an de dile la termenul hotărît tótă ființa cu toțĭ urmașii sěi alergară la Dumneḑeu, ziditorul. Bunul Dumneḑeu a voit, sě încerce credința lor, decĭ a poruncit la fiă-care mamă sě-șĭ arunce fiiĭ în sus. Tóte mamele îșĭ aruncară fiiĭ lor în sus, numai muierea nóstră nu ascultà, ci îșĭ strînse fiul și mai cu drag la piept și-l sărutà cu foc.

Vědênd milostivul Dumnedeu acéstă neascultare, începù a cuvênta în acest chip: „Orĭ-ce mamă, afară de muere, sě se bucure, vědênd pe fiul sěu umblând la 2—3 ḑile. Muerea însě sě se něcăjéscă cu fiul sěu timp de 1—2 anĭ pănă-l va vedé umblând.“

Și fù așa!

— Vedețĭ așa-déră iubiții mei, că totdéuna trebue sě iubim mai mult pe Dumneḑeu, decât pe orĭ-cine altul, fiă acela fiu, părinte, frate, pentru-că altfel vom fi pe vecĭ aruncați în ghiarele nenorocirei ca și mama neascultătóre.

Rěmaserăm uimițĭ de vorbele bětrânului, dér tot-odată și liniștițĭ, fiind-că acum sciam, de ce nu umblă și copiiĭ îndată după nascere!

(Audită dela moș Ion Pascu din Săcele).

Ciăaț.

II.

Femeia cea lenósă.

Acu, a fost odată o femeiă lenósă de n'avea margine — nu s'ar fi apucat sě facă un lucrușor pentru casa ei, Dómne feresce, așa că dela o vreme se părăginise tóte, de-țĭ venea sě dai și sě fugĭ. — Pănă și hainele i-se hărtănise pe dênsa, dér sě puie mâna sě drégă orĭ sě croiéscă, ca mai ba — și când îșĭ aducea aminte câte-odată, că nu s'a spălat cu anii și că-i ponihósă rěu, ajungea tocmai ca'n povestea cântecului:

Sěraca femeia mea
A pus óla sě se lea
Șĭ-a crescut érba sub ea.

Odată bărbatu-sěu o îndemnà sě-șĭ facă măcar o cămașă, că întră alt-fel în iérnă și-i îmbrăcată pușcă.

— Oiŭ face bărbate, da numai sě te repeḑĭ pănă la pădure și sě-mĭ cațĭ un rășchitor sě depăn cel tort din pod, că-i cam multișor, bată-l pustiu.

— Da ḑeu, nevastă, arată-l sě-l věd și eu, ḑise bietul om când auḑì pe nevasta lui grăind a hărniciă.

Femeia lenósă, lenósă, da de șirétă și de posnașă întrecea și pe tartorul dracilor; — cum se suie în pod, ia fusul cu tort, singurul pe care-l avea și ea uitat acolo, și cum ședea în gura podului, începe a-i arăta lui bărbatu-sěu și când s'arăte p'al doilea, se face că se întórce sě-l ia, și se învêrtesce cu-atâta meșteșug, că bietu bărbatu-sěu s'a speriat de-atâta tort șĭ-a rugat'o pe harnica lui femeiă sě nu se mai ostenéscă sě-i mai arate, că se duce numai decât la pădure sě-i aducă rășchitor.

Așa plecà el la pădure, — dér nevasta pe de altă parte sě duce și ea la pădure și când bărbatu-sěu, a început sě ciocănéscă, că tocmai găsise rășchitórea, — ea de colo din gura pădurii a început a striga:

Cine taie rășchitóre
Deséră femeia-ĭ móre.

Când aude bietul om așa, lăsà și rășchitóre și tot — c'apoi ce — sě-i móră lui bunătate de femeiă tocmai acum?

Séra când ajunse bietul om acasă, femeia îl întrébă, décă i-a adus rășchitóre. Păi, n'am adus, femeiă, că mama pădurii a început a sbiera, că:

Cine taie rășchitore
Deséră femeia-ĭ móre.

Ia o fi, bărbate, mai sci pěcatul?....

Dér dela o vreme, a priceput bietul om comedia asta, și unde nu s'a supěrat foc și s'a hotărît sě-șĭ facă și el un frumos, — de sě-l pominéscă și pe lumea cea-l'altă.

— Scii ceva, nevastă, aci a cincea casă dela noi poimâne e nuntă și eu m'am gândit sě mergem și noi oțîră, că tare mĭ-ar fi drag sě te mai věd jucând odată ca în vremurile cele bune — ce ḑicĭ tu?

— Păi de, eu, ce sě ḑic, așĭ merge cu dragă inimă bărbate, dér n'am pe mine, decât cămașa asta, care o vedĭ și de, — la nuntă ca la nuntă.

— Nu-țĭ pase, nevastă de asta, numai sě facĭ cum ți-oiŭ ḑice eu. — Eu oiŭ umplé caru cu paie, așa ca tu sě poțĭ sě stai în paie pănă la gât, — eu oiŭ trece cu caru așa pe lângă nuntă, oiŭ opri o lécă mai depărtiș și tu cum îi fi cu capul afară din paie, îi vedé tot; — de jucat acu, décă nu se póte, nu se póte.

Bărbatu pe de altă parte însě, vorbesce cu nisce mehenchĭ de flăcăi, că îndată-ce s'o opri el cu carul lângă horă, ei sě se ducă binișor și sě dea foc paelor din car.

Când tocmai privea biata nevastă de colo din paie mai cu drag la nuntă, numai ce-o cuprind flăcările din tóte părțile și țîștĭ din car băete, și unde o ia la gónă cum era așa în cămașă și fugĭ, și fugĭ de-i sfârâia călcâele.

Atâta a trebuit, — lumea dela nuntă a început a rîde șĭ-a chioti, de ar fi fost bucurósă biata femeiă sě se prăbușéscă pămêntul mai degrabă cu dênsa sě nu mai audă nimic, că par'că o ardea nisce fiare înroșite pe inimă, — și de atuncĭ înainte femeia nóstră a lăsat lenea la o parte, s'a dat pe brasdă, și ți-e mai mare dragu sě-i vedĭ gospodăria și tótă rênduiala casei. („A.“)

N. Teodorescu.

Proverbe finlandeze.

— Nimenĭ nu se nasce cu sěcurea în mână.

— Nu pe fiă-care șteiar se află verițe.

— Sunt mulțĭ cânĭ ce-i drept, dér sunt și bastóne.

— O pungă gólă e mai bună, decât banii împrumutațĭ.

— Pânea e un bun tovarěș.

— Mulțĭ medicĭ, něcaz mare.

— Când muncesce leneșul? Primăvara e prea ploios, vara e prea cald, tómna e prea multă murdăriă, ér iérna prea frig.

— Un faur nu se potrivesce a fi învěțător.

— Acela încă nu-i om înțelept, care moștenesce banĭ, ci acela, care i scie păstra.

Mâniosului nicĭ laptele nu-i place.

Nu vinde ursul mai 'nainte de a-l fi împușcat.

— Lupul nu se póte omorî c'un ac.

— Ce-l curat n'are lipsă sě se mai spele.

Anecdote și glume.

Ungurul la băi. Se duse un Ungur la băi, căcĭ se bolnăvise de multă slănină ce mâncase. Acolo îi děduse doctorul sě bea câte trei pahare dintr'o apă pe ḑi, și apa era urîtă cu foc la gust. Care bea sě strîmba de gândeai, că ce era aia. Bea el așa de multe ḑile.

Intr'o ḑi întră în vorbă cu un Român, pe care îl dusese și pe el pěcatele pe acolo.

Din vorbă în vorbă, mai de bólă, mai de scumpete, mai de bucate... ca omul, scii... ajunseră sě vorbéscă și de apa aia urîtă din care beau și Românul și Ugurul.

Românul ḑice:

— Urîtă e, frate! Ițĭ face o gréță și e amară de, de!...

— Urît a drache, ḑise și Ungurul.

— Când iei paharul întâi... apoi s'a dus pomina! Alelalte mai merg, după-ce te invețĭ...

— No, che io fac bine, rěspunse Ungurul zîmbind.

— Cum facĭ?

— Io, pohare ale intei vers jos, și ghitem numa al doile.

*

Asigurat. *Un rěufăcětor* cătră un țěran: „Bine duce calea asta prin pădure?

Țěranul: „Bine, dér trebue sě ai grije, că pe aicĭ viața este nesigură“.

Rěufăcětorul: „Ah, mie nu mi-se întêmplă nimic... eu stau sub paza poliției“.

Englesesce. „Jean, adu-mĭ aminte după mâncare, că vréu sě mě împușc!“

La raport. *Sergentul*: „Insciințez cu supunere, d-le căpitan, că infanteristul N. N. a murit!“

Căpitanul: „Asta-i cea mai mare negligență; strengarul, a murit înainte de a fi instruat!“

Calendarul săptěmânei.

DECEMBRE. are 31 ḑile. ANDREA.

Ḑilele	Călend. Iul. v.	Călend. Greg.
Dum.	24 C. m. Eugenia	6 † **Botez D-lui**
Lunĭ.	25 † **Nasc D lui (Cr.)**	7 Valente
Marțĭ	26 † **Sob. Prc Maria**	8 Severin
Merc.	27 † Sf. Arc. Stefan	9 Iulian
Joi	28 22 mii m. Nicod.	10 Paul erem.
Vnerĭ	29 C. Melania	11 Higin
Sâm.	30 S. m. Anisia	12 Ernest

Cursul la bursa din Viena.

Din 4 Ianuarie. n. 1901.

Renta ung. de aur 4%.	117.30
Renta de coróne ung. 4%. . . .	92.30
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%.	120.—
Impr. căil. fer. ung. înargint. 4½%	1C0.25
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	120.—
Bonurĭ rurale ungare 4%	91 75
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	92 75
Impr. ung. cu premii	166.75
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin .	140.75
Renta de argint austr.	98.30
Renta de hârtie austr.	98.15
Renta de aur austr.	117.45
Losurĭ din 1860.	138.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară .	16.92
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	674.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	669.—
Napoleondorĭ.	19.12
Mărcĭ imperiale germane . . .	117.62½
London vista.	240.25
Paris vista	95.75
Rente de coróne austr. 4% . . .	98.15
Note italiene	90.70

Cursul pieței Brașov.

Din 5 Ianuarie. 1901.

Bancnota rom.	Cump.	18.72	Vênd.	18.80
Argint român.	Cump.	18.—	Vênd.	18.10
Napoleond'orĭ.	Cump.	19.—	Vênd.	19.12
Galbenĭ	Cump.	11.30	Vênd.	11.40
Ruble Rusescĭ	Cump.	127.	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.50	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.75	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.—	Vênd.	101.—

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 4 Ianuarie. 1901.

Měsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	11	60
„	Grâu mijlociu . . .	11	20
„	Grâu mai slab . . .	10	80
„	Grâu amestecat . .	9	50
„	Sěcară frumósă. . .	8	30
„	Sěcară mijlociă. . .	7	90
„	Orz frumos	7	20
„	Orz mijlociu. . . .	6	80
„	Ověs frumos. . . .	4	60
„	Ověs mijlociu . . .	4	20
„	Cucuruz	7	20
„	Mălaiu (meiŭ) . . .	8	40
„	Mazăre.	17	20
„	Linte	22	50
„	Fasole	10	20
„	Sěmênță de in . . .	24	—
„	Sěmênță de cânepă .	8	60
„	Cartofĭ.	2	—
„	Măzăriche.	—	—
1 kilă	Carne de vită . . .	—	88
„	Carne de porc . . .	—	88
„	Carne de berbece. .	—	64
„ kil.	Sěu de vită próspět .	20	—
100 „	Sěu de vită topit . .	76	—

Těrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 1 Ian. n. de 31,817 capete, la 2 Ianuarie au intrat 214 capete și au eșit 214 capete rěmânênd la 3 Ian. n. un număr de 31,817 capete.

Se notéză marfa **ungurescă**: veche grea dela 90—92 fil. tîněră grea dela 96—97 fil., de mijloc dela 95–96 fil., ușóră dela 94—95 fil. — **Sěrbescă**: grea 88—90 fil., de mijloc 86—88 fil., ușóră 80—84 fil. kilogramul.

Cursul losurilor private

din 3 Ian. 1901.

	cump.	vinde
Basilica	13.70	14.10
Credit	—.—	—.—
Clary 40 fl. m.	142.—	144.—
Navig. pe Dunăre.	—.—	—.—
Insbruck	75.50	76.50
Krakau	72 —	75 —
Laibach	57.50	59.50
Buda	150.—	155.—
Palffy	154.—	156.—
Crucea roșie austriacă . .	144.—	146 —
„ „ ung.	22.23	22.23
„ „ ital.	59.—	61 —
Rudolf	—.—	—.—
Salm	179.—	180 —
Salzburg.	71 —	72.—
St. Genois	206.—	208.—
Stanislau	160 —	158 —
Trientine 4½% 100 m. c. .	386 —	386 50
„ 4% 50	26.50	27.50
Waldstein	51.—	52.—
„ de 10 francĭ . . .	22.—	23.—
Banca h. ung. 4%	—.—	—.—

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureșianu.***
Reductor responsabil: ***Traian H. Pop.***

☞ La numěrul acesta se alătură un adaus de o jumětate cólă

Fondată 1867. — Fondată 1867.

Eredii L. HELMBOLD

(Proprietar: VICTOR HELMBOLD.)

Magazin mare de argint și **giuvaere,** obiecte de aur, ciasornice

Brașov,

Strada Mihail Weiss nr 24, (casa proprie).

Deposit mare:	Deposit mare:
de ciasornice elvețiane	de giuvaere, obiecte de aur,
aur și argint,	**Inele de logodnă**
Metal, Nickel.	in diferite mărimi, greutate și forme fin lucrate.

Articole de tacâmurî de argint.

ATELIER de REPARATURÎ.

Cumperare de obiecte vechî de aur, argint și petri scumpe.

1178,11—0

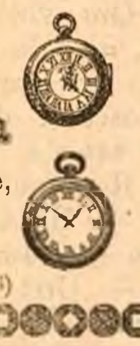
CADOURÎ

pentru sfintele sĕrbătorî de Crăciun și anul nou

Recomandă **E. MANSBERGER** ciasornicar

Brașov, Strada Porțiî Nr. 32

depositul sĕu bine asortat de

Ceasornice de buzunar din Helveția

precum și tóte felurile de **ceasornice** de părete, **pandule, ceasornice cu carillon,** ect.

Cu prețurî ieftine și garanță reală.

(4—6)

Subsemnatul aduc la cunoscința publică, că **am deschis cu 1 Sept.** a c. **un atelier cu salon** pentru

Croitorie civilă și militară

în piața roselor (sub Bucium) **nr. 15.**

Atelierul meu î-l conduc cu calfe dintre cele mai esperte, care au învĕțat meseria acésta în cele mai bune ateliere din Budapesta.

Am și un deposit binișor asortat cu tot felul de materiî din branja acésta.

Practica mea de mai mulțî anî ca croitor în Viena, Bucurescî, Cluj ș. a. mĕ pune in plăcuta posiție de a puté esecuta solid și prompt orî-ce comandă mi-sar face în branja acésta, pe lângă condițiunile cele mai convenabile.

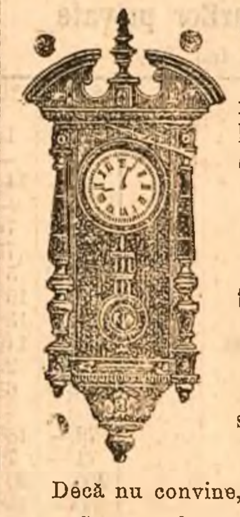
Decî mĕ rog de sprijinul și concursul binevoitor al onor. public ar ator.

Petru Pavel
croitor.

10—12

Ciasornice de părete cu musică

este ultima novitate în fabricația ciasornicilor.

Aceste ciasornice in miniatură franțuzescî, are lungime de 69 cm. — Castenul este acurat ca desemnul, din lemn de nuc natural, lucit, cu sculpturî aurite, și **la fiăcare oră cântă** cele mai frumósĕ marșurî și piese de dans.

Prețul numai 9 fl.

Tot acelaș ciasornic fără musică, dar care bate jumĕtățile și órele întregî, **numai 6 fl. 80 cr.**

—— Se garantéză mersul acurat pe minută. ——

De óre-ce sunt adjustate fórte elegant, se póte considera ca o mobilă frumósă.

Se trimite numai cu rambursă.

Décă nu convine, se póte returna și se restitue banî, de aceea nu e nicî un risico.

— **Catalog ilustrat despre lanțurî, inele, ciasornice etc. gratis și franco.** —

JOSEF SPIERING,

VIENA, I. Bez. Postgasse nr. 2 K. 2—10.

A V I S O.

De sf. serbătorî recomand **ciorapî** fórte bunî și ieftinî, **mănușî,** — fabricat propriu — precum și **tricotagiurî, albiturî, cravate** etc.

Rogându-mĕ de o cercetare numĕrósă, sunt cu tótă stima

S. WILK

Deposit de impletiturî mehanice G. Foith

Têrgul pómelor 18. 1201,3—10.

Indispensabil și neîntrecut. Efect sigur.

Articol universal, Export în tóte țĕrile.

CHIEF-OFFICE 48 CRIXTON-ROAD. LONDON S. W.

Cele mai sigure, mai bune și totă lumea lăudate și căutate mijlóce de casă de vindecare sunt

Balsamul A. Thierry farmacist

un **mijloc de vindecare** neajnns pentru bóle de pept, plămanî, **ficat, stomac,** și alte interne. Intrebuințat pe din afară

Mijloc de vindecare miraculos.

veritabil numai cel provĕdut cu marca colóre verde **Nonnenschutzmarke** înregistrată în tóte statele culturale, și cu capsula tipărită firma: Allein echt.

Producția anuală documentată 6 millione de sticle.

12 sticle micî séu 6 sticle duple trimise franco cu posta **4 corone.** — O sticlă cu prospect și insemnarea depourilor din tóte țĕrile lumei **5 coronĕ 20 banî.**

Trimiterea se face numai după primirea banilor.

Alifia-Centifolia A. Thierry numită Alifia miraculósă

mult cautată, renumită pentru efectele ei vindecătóre. Face operațiunî de prisos!

Cu acésta salbă sau vindecat un caries învechit de 14 anî, declarat de incurabil, de curend și o bólă de rac învechit de 22 anî. Are efect antiseptic, alină durerile, vindecă ranele de tot felul, înmóie, disólvă, trage din rană orî-ce corp strein. — Un borcan costă **1 cor. 80 banî.** — Se trimite numai după primirea banilor. La comande mai marî se dă mai ieftin. Se produce anual 1000.000 borcane.

Despre amendouĕ mijlócele de vindecare se póte vedea o archivă de atestate originale din tóte țĕrile lumei. — Atrag atențiunea a se feri de falsificate și a fi cu atențiune că borcanele se fie provedute cu firma: **Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry.** — Unde nu sunt depourî se nu se cumpere falsificate, ci sĕ adreseze comandele direct la

Apotheker A. Thierry's Fabrik în Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Liferant des österr. k. k. Staatsbeamten-Verbandes.)

(Contractor of the War-Office und the Admiralty, London.)

